

DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy óra. . . 1 kor. Egy óra. . . 1 kor. 50 fill.
Negyedévre 3 " Negyedévre 4 " 50 "

Felelős szerkesztő:
Dr. HEGEDŰS LORÁNT.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRÖNÖVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN,
Piacz-utca 49. szám.

Védjog és dzsungel.

Debrecen, október 2.

A jus gentium igen tiszteletre méltó jogi studium, — meg is lehet belőle bukni. Haszna is van, mert például Csarada János egyetemi tanár ur minálunk abból él. Minden kultúrországnak megvan a maga Csaradája s ezek a Csaradák roppant nagy könyveket írtak már a nemzetközi jogról. Olyan nagyokat, hogy verekedni lehet velük, ha az ugynevezett népjog nem akar szuperálni, ami igen gyakran megesik.

Igaz, hogy vannak olyan paragrafusai a nemzetközi jognak, melyeken nem igen esik sérelem. Szigorúan meg van szabva például, hogy melyik ország nagykövetét milyen hely illeti az államfők asztalánál s nincs rá eset, hogy ezt a jogrendet akár egy lakáj is brutálisan megsértette volna valamikor. A történelem legalább nem tud róla, hogy a spanyol nagykövetet valahol előbb kínálták volna meg az özgerinccel, mint az angolt, amiből kétségtelenül nemzetközi bonyodalom származott volna.

Ellenben vannak a nemzetközi jognak olyan tételei is, amelyeket a világ hatalmasai nem vesznek ilyen szigorúan. Elvégre minden kicsiséggel nem lehet törődni. A nemzetközi jognak az volna az első paran-

csa, hogy egy nemzetet, amelyik nem bánt senkit, nem szabad bántani senkinek. Ez az emberség parancsa. A második az volna, ha az erősebb nemzetek nélkül beleköt a gyöngébbe, ennek a gyöngének minden többi nemzet segítségére siessen. Ez az észszerűség parancsa is az emberségé mellett. Ha ölbe tett kézzel elnézem, hogy a szomszédomat leülse a rabló, holnap engem üthet le. Ha én nem védek mást, más se véd engem.

Mindezekről a dolgokról igen szép regényeket tudnak a Csaradák, ellenben a világ urai éppen ezekről nem tudnak semmit. Volt-e már király, akit rablóhadjárataiban megállított volna valaha a jus gentium? Nem Napoleont csak úgy nem állította meg, mint Batu kánt. Volt-e már nemzet, amelyet a népjog szentsége megmentett volna a rabigától? Melyik volt az? Talán a lengyel, vagy a finn, vagy a bur? Avagy talán a török lesz az, amelyikre most olyan brutálisan tette rá a patkós sarkát az olasz csizma?

Nincs a világnak diplomatája, aki igazolhatná az olasz betörést Tripoliszba, egész abruzzói módon, durván, szemérmetlenül, brutálisan, az egész európai diplomácia tisztában van vele, hogy ez olyan közönséges rablókaland, amilyenért még Olaszországban is becsukná a privát embert — de az-

ért mélyen hallgat az egész európai diplomácia. Ugynevezett semleges állásponton van. Kiváló öröme szolgálna, ha a berberék épp úgy helybenhagynák az olaszokat, mint ahogy helybenhagyták a habesziak Aduánál, de az ellen se lesz kifogása, ha az olaszok végre sikerrel kezdik meg a török birodalom szétdarabolását, hogy aztán a koncon egész Európa osztozhasson.

Vajjon melyik állam lenne olyan szemérmetlen, hogy a körmére ütne a rabló olaszoknak? Tán Anglia, amely elrabolta Egyiptomot? Franciaország, amely elrabolta Tuniszt és Algirt? Németország, a mely most akart rabolni Marokkóban. A monarchia, amely most anektálta Boszniát?

A nemzetközi jognak tulajdonkép két szakasza van: az ágyu és a szurony. És egy törvénye, aki bírja, az marja. Ez a törvényt nem szabad farizeus-módon népjognak mondani. Ez a dzsungel törvénye, az őserdőé, a vademberé.

Az új hadügyminiszter Budapesten.

— Bécsből táviratozzák, hogy Auffenberg Móric lovag az új hadügyminiszter e hó 9-én Budapestre jön, hogy a kormánynál bemutatkozzék. Ezuttal megragadja az alkalmat, — hogy a pártok vezérierel is megismerkedjék.

A sziv emlékezete.

Irta: **Catulle Mendés.**

Az ország gyászba borult, mert a fiatal király, mióta özvegy lett, cseppet sem törődött többé az államiügyekkel s éjt és napot sirva töltött kedves halottja arcképe előtt.

Ezt az arcképet ő maga festette egykor, miután pusztán evégből megtanult festeni, mert nincs borzasztóbb dolog a kedvesre vagy az igazán szerető férjre nézve, mint másra bízni az imádott lény szépségének reprodukálását.

A művészek oly furcsán szokták egész közölről nézegetni modelljeiket, hogy a féltékeny ember borzad tőlük, aztán nem vetnek mindent vászonra, amit látnak; valaminek kell maradni s a szemökben s a szívekben is.

És most ez az arckép volt a fiatal király egyetlen vigasza; nem bírta visszafojtani a könnyeit, ha rá nézett, de a legboldogabb mosoly édességéért el nem cserélte volna e könnyek keserűségét.

Hasztalan mondogatták neki a miniszterei: Felség, nyugtalanító híreket vettünk: Ormuz új királya hatalmas hadsereget von össze, hogy az országunkat megtámadja. — Ugy tett, mintha nem hallaná s szemei egyre az imádott képre voltak szegezve.

Egynapon nagy haragra gyúlt, s majdnem megölte egyik udvarnagyát, aki azt

merte előtte mondani, hogy a legjogosabb fájdalomnak sem szabad örökké tartani, hogy felséges ura jól tenné, ha arra gondolna, hogy egybe keljenek valamely fiatal leánnyal, királykisasszonnyal, vagy akár paraszt leánnyal.

— Szörnyeteg! — kiáltott rá a vigasztalhatatlan özvegy, — ilyen alias tanácsot mersz nekem adni! Azt akarod, hogy hűtlen legyek a legkedvesebb királynéhoz? Pusztulj a szemem előtt, különben a saját kezem által halsz meg! De mielőtt mégy, tudd meg, hogy ismételd az egész világnak, hogy soha nő nem ül a trónomon, ha csak egészen hasonló nem lesz ahhoz, akit elvesztettem!

Nagyon jól tudta, hogy így beszélvén, épen nem köti magát semmire. Ugy, amint a képkeretben élt — fájdalom holtan — oly tökéletesen szép volt a királyné, hogy az egész föld kerekességén nem lehetett volna párját találni.

Barna, dus, hosszú hajjal, mely folyékony ébenhez hasonlóan omlott alá, kissé magas homlokkal, éjjekete mély szemekkel, mosolyra nyílt szájjal, melyben összes fogai ragyogtak, dacolt minden hasonlattal, összehasonlítgatással. S nem volt királyleány, ha mindjárt a legdrágább ajándékokat kapta is bölcsőjében az összes jó tündérektől, akinek olyan szép fekete haja volna, olyan mély fekete szemei, olyan homloka és olyan szája.

Sok hónap pergett le — több egy esztendőnél — anélkül, hogy változást hozott volna e szomorú állapotban.

Ormuzból egyre nyugtalanítóbb híreket vettek: a király rá sem hederített a napról-napra növekedő veszélyre. Igaz, hogy a miniszterek szedték az adókat az ő nevében; de mert maguknak tartották meg a pénzt ahelyett, hogy a katonaság felszerelésére fordították volna, az ország bizonyosan el lesz pusztítva, miután fizetett érte, hogy ne legyen.

Igy aztán naponta nagy néptömeg se-reglett a királyi palota felé könyörögve és panaszkodva.

A halott szerelmesét ez sem rázta fel buskomorságából; nem látott semmit, csak az arckép néma bájait.

Egyszer mindazonáltal — abban az órában, mikor a hajnal rózsásra és kékre festi az ablaktáblákat — az ablak felé fordult és hallgatta az elvonuló dalt, a csengő édes dalt, hasonlót a pacsirta kedves trilláihoz. Csodálkozva lépett közelebb s homlokát az ablaktáblához szoritva, nézett ki.

Alig bírta megállani, hogy el ne kiáltsa magát örömeiben. Sohasem látott olyan bájos teremest, mint az a kis pásztorleány, ki legelőre hajtotta a bányáit.

Szöke volt elannyira, hogy a haja meg-aranyozta a napot inkább, mintsem hogy et-

Reichmann

harisnya különlegességeit tekintse meg! — Női flór harisnya 90 fill.-től, ajour 95 fill.-től, selyem különlegességek. Gyermekek patent és flór harisnyákban nagy választék. Piacz-u. 85. Royal szállodával szemben.

A város erdőprogramja.

Uj lakások a telepítvényeseknek.

Debrecen város vagyontárában egyik tekintélyes tényező az erdőségek területe. — Mintegy huszezer katasztralis hold terület az erdőség. Ez azonban nem mind erdő, mert e 20 ezer holdon sok, kipusztult, vagy edig még be nem ültetett részek vannak. Ezeknek a részeknek a beültetése Debrecen városára sok okból rendkívül fontos. Első sorban pénzügyi szempontból, mert az erdőségek nagy jövedelmi forrást biztosítanak a városnak, másrészt az erdőségek szaporítása Debrecen közegészségügyi és köztisztasági viszonyaira gyakorolnak áldásos befolyást.

Az elmúlt nyáron a por miatt elhangzott panaszokra nem egyszer az volt a válasz, — hogy Debrecen a portól sohasem lehet megmenteni, mert különösen a Hortobágy felől nyílt s a város körül elterülő futó homokot a szél behordja a városba. Sajnos ezt a választ megcáfolni nem lehet. Ez így van. Azonban ennek a bajnak is, mint igen sok bajnak helyes gazdasági politikával véget lehet vetni. És pedig egy igen egyszerű eljárással, amelynek tervét már fölvetették és amelyről már mi is irtunk. Ez pedig nem más, mint a várost széles körben olyan erdővel körülvenni, amely a portengernek a városba özönlését megakadályozza.

Az erdősítés külön kiadást sem jelentene a városnak, mert azt nem pénzen fogadott napszamosokkal, hanem telepítvényes, az erdősítést végző munkásokkal, akik az erdősített és erdősítés alatt álló területek ideiglenes használatában nyerk meg munkájuk ellenértékét, végeztetné.

Ezzel az eljárással erdősítettek eddig is és ezzel végzik az erdősítést, most is a már meglevő, de vitás, vagy a fák kivésése által üressé tett erdőrészekre is. Ezt a módszert tartotta leggazdaságosabbnak a kir. erdő felügyelőség is és ezzel a módszerrel lehet a város körül fekvő területeken is az erdővet megteremteni.

Az erre vonatkozó szabályzat most van végleges elintézés alatt s azt gyakorlatban az erdőkezelésben már régen végre is hajtották. Ugyanezt kellene tenni ez erdővetre vonatkozóan is.

A szabályzat szerint az erdőbe azoknak kiirtott, kipusztult, vagy eddig még be nem ültetett részeibe munkásokat telepítenek.

Minden telepítvényes hat hold üres területet kap, amelyből minden évben egy hold földet kell beültetnie, míg a többi földet ingyen használhatja, sőt a már beültetett erdőkben legeltet het is. Az ilyen területet a telepítvényeseknek tizenegy év alatt kell beültetni, a fákat magának kell nevelnie s gondoskodni arról is, hogy az általa már beültetett területen bármilyen okból kiveszett csemetéket pótolja. A csemetéket — akár a város adja, akár a telepítvényes maga nevelheti.

A telepítvényes az erdőben való lakásra is kap területet, sőt a város e lakások építéséhez a faanyagokat ingyen adja. A város ezzel szemben csak annyit köt ki, hogy lakásépítéshez kapott fa anyagokat elvinni vagy eladni, vagy a lakást engedély nélkül elbontani senkinek sem szabad, mert az a város tulajdonát képezi. Az ilyen épületet a telepítő saját költségén tartozik biztosítani. Sem a lakást, sem a földet a telepítő másra át nem ruházhatja, a földet részbe s a lakást bérbe ki nem adhatja, sem azt üresen elhagynia nem szabad.

Ez az eljárás a városra nagyon gazdaságos és míg egyrészt — mint említettük — közegészségügyi és köztisztasági szempontból óriási jelentőségű, addig másrészt szociális szempontból is fontos, mert szegény munkás családnak munkaalkalmat nyújt s foglalkozást adva kenyeret teremt.

A városra minden tekintetben fontos kérdésnél már most az volna a célszerű és okos dolog, ha nemcsak a meglevő erdőségek javítása, felújítása és beültetése, hanem a várost körülölelő erdővet megteremtése érdekében is ezt az eljárást megkezdénék és pedig már most.

Lukács László a költségvetésről.

A képviselőház ülése.

Az ellenzék röviddel ezelőtt nagy buzgósággal igyekezett a kormány ellen kiaknázni az új hadügyminiszternek egy kijelentését, amelyben Auffenberg állítólag úgy nyilatkozott volna, hogy lehetetlen lesz betartani a hadügyi költségeknek a következő öt évre történt megállapítását, amiben a kormány Schönaichhal megegyezett.

Az e tárgyban elhangzott interpellációra választott ma Lukács László pénzügyminiszter, akinek korrekt, határozott és világos válaszát még az ellenzéki interpelláló is

san kijavította az arcképet, melyet a nedves levegő elrontott. No, lám, mondta, ime itt van a könnyű aranyhaj, melyet olyan örülten szerettem és szeretni fogok mindig!

És keserű örömmel telve, megújította térden állva a kedves modellhez most már hasonló kép előtt örök hűségesküjét.

De ugyan minő gonosz tündér üzött játékok vele! Három nap mulva kénytelen volt beismerni, hogy az arckép még más észrevehető hátrányos elváltozást is szenvedett. Mit jelentsen ez? A királynak jó emlékező tehetsége volt, hála Istennek! Bizonyos volt benne, hogy a királynénak keskeny homloka volt, piruló és üde, mint a nyíló csipkerózsa.

Egy pár ecsetvonással alább húzta az aranyos hajzatot, rózsássá változtatta a homlokot s végtelen gyöngédség fogta el a szívét a kijavított festmény láttára.

Másnap még rosszabbul állott a dolog! Világos volt, hogy az arckép szemei és szája valamely titokzatos akarat, vagy véletlen következtében elváltoztak. — Az imádoznak sohasem voltak olyan szomorú szemei, sem ilyen nyílt szája, mely csaknem valamennyi fogát látni engedti.

Nagyon is ellenkezőleg, az ég reggeli kékje meg sem közelítette kedvességben a szemeinek azurját, mellyel barátjára nézett és ami a száját illeti, az olyan parányi volt,

honorálta. A miniszterelnök bebizonyította, hogy Auffenberg csak annyit mondott, hogy felmerülhetnek előre nem látott kiadások, előállhat egy mozgósítás, egy rossz termés, amely a beszerzési árakat felszöksetti. Az ilyen rendkívüli esetektől eltekintve, az új hadügyminiszter annál inkább vállalja az őt esztendőre megszabott előirányzatot, mert a két kormány e határok betartásától tette függővé az új véderő törvény terheinek vállalását.

Tudósításunk az ülés lefolyásáról a következő:

Nagy benyomást keltett a pénzügyminiszternek az a bejelentése is, hogy a jövő évi költségvetést már legközelebb leteszi a Ház asztalára. A többség nagy tetszése közepette tette hozzá, hogy arra a kérdésre, vajjon a budget az év végén lesz tárgyalva, azt mondta, hogy erre a választ megadni nem ő a hivatott. Ezt a kijelentést az obstruktorok hangos zenebonával kísérték, mert érezték, hogy ha a költségvetés idejére nem készül el, az ország őket fogja okolni mindazért az anyagi károkért, amely a késedelemből a vállalkozókra, a magyar iparra, az előléptetésüket váró tisztviselőkre és az ország ezernyi gazdasági és kulturális érdekeire hárulni fog.

Kahos Ferenc alelnök negyed tizenegy órakor nyitja meg az ülést. Bemutatja az újabb feliratokat, melyek hovautalása tekintetében Ráth Endre az elnöki előterjesztéssel szemben ellenindítványt terjeszt elő, amelyekre az ellenzék névszerinti szavazást és annak a következő ülésre való használatát kéri.

Ezután következtek a napirendszerinti névszerinti szavazások különféle kérvények hovautalása tekintetében.

A véderő-vita.

Fél egykor félbeszakították a névszerinti szavazásokat és a Ház áttért a véderő javaslat folytatólagos tárgyalására.

Ivanka Imre: Tény az, hogy a külföldi nagy államok, mint például Németország és Franciaország gyorsabban fejlesztették a hadseregüket, mint mi. De ezekben az államokban kedvezőbbek a gazdasági feltételek s nagyobb a szaporodó vagyon. Mi nem hozhatunk ily nagy áldozatokat, ha csak nem kapunk nagy nemzetközi engedményeket. Miután egy esetleges háboru nálunk amugy is hegyvidéken folya le, elsősorban a va-

még ha dalra vagy csókra nyílt is ki, hogy alig engedett egy pár piciny gyöngyöt látni.

A fiatal király roppant haragra lobbant ez ostoba arckép ellen, mely annyi kedves emlékeknek ellentmondott. Ha keze ügyébe akadt volna az utálatos varázsló, kinek ez az átalakulás tulajdonítható volt, — mert itt bizonyára valami varázslat mehetett végbe — borzasztó módon megbosszulta volna magát rajta. Kevés híjja volt, hogy le nem vette a falról és szét nem taposta a hazug képet!

De mégis lecsillapult a gondolata, hogy hiszen lehet a bajon segíteni. Munkához látott: festett a saját emlékezete után és pár órával később egy fiatal nő volt a vásznon kék szemekkel, mint a távoli hajnal, olyan piciny szájjal, hogy ha virág lett volna, alig fért volna bele két-három harmatcsepp.

És fájdalmas elragadtatással nézte a királynét.

— Ez ő! Oh, valóban ő! — sóhajtott. Ugy, hogy semmi ellenvetést nem tett, mikor a kamarása — kinek szokása volt a kulcslyukon bekandikálni — azt tanácsolta neki, vegyen nőül egy kis kedves pásztorleányt, aki minden áldott reggel elhalad a palota előtt hangosan dalolva, mert hajszánya hasonlít — egy kicsit szebb talán — a királyné arcképéhez.

Valódi angol és hazai gyártmányu gyapjuszövet **Weisz Adolf** **posztó nagykereskedőnél, Debreczen, Kossuth-utca 1 sz. alatt.** **újdonságokat legnagyobb választékban,** szigoru szabott árak mellett szerezhetjük be **Debreczen, Kossuth-utca 1 sz. alatt.** **Először Debreczeni Takarékpénztár ujonnan épült palotájában. :-:**

dászszázalókat kell fejleszteni és szaporítani. Ugyisint kevesli a hegyi útegek fejlesztését is. Koncedálja, hogy a mi hadseregünk békelelétszáma a legkevesebb; a létszámemelés helyett azonban inkább az altiszti kérdést kell sikeresen megoldani. A két éves katonai szolgálat javasolt formáját igazságtalannak tartja. A javaslatot nem fogadja el és határozati javaslatot nyújt be.

Lukács László pénzügyminiszter mint kereskedelemügyi miniszter betérjeszt egy helyi érdekű vasútvonalra vonatkozó törvényjavaslatot, amelyet az elnöki javaslat értelmében a Ház kinyomatni és szétosztatni rendel.

A pénzügyminiszter beszél.

Lukács László pénzügyminiszter: Kállay Ubul interpellációjára kijelenti, hogy Aufferberg hadügyminiszter a hadügyi költségekről tett nyilatkozatában tett kijelentése csak arra vonatkozik, hogy az előre nem látott kiadások növekedhetnek, mert lehet rossz termés, baleset következheti be, mobilizáció lehet, amely természetesen nem lesz elég. Ez a nyilatkozat csöppet sem áll ellentétben az ő kijelentésével, amelyet a költségvetés tárgyalásakor mondott. Reméli, hogy ezt a hadügyminiszter minden tekintetben el is fogadja, mert hiszen a keretek betartása alapján egyezett meg a két kormány a véderő javaslatok megszavazására nézve.

Az 1911. évi költségvetésben beállított nyolcadfél millió hitelre megjegyzi és hiteles adatokkal bizonyítja, hogy annak egy része Bosznia annexiójára, másik rész a katonai szervezésekre kellett.

Az 1912. évi költségvetésre nézve kijelenti, hogy azt már a legközelebbi napokban benyújtja, de annak letárgyalása nem rajta áll, az a képviselőháztól függ. (Élénk, hosszantartó éljenzés jobbról. Zaj, közbeszólások balról.)

A Ház és interpellál is a választ tudomásul vette, mire az ülés két óra előtt véget ért.

Az olasz-török háboru területe.

— Tripolisz leírása. —

Mint a vihar, olyan gyorsan keletkezett az olasz-török háboru bonyodalom. A lapok alig néhány napja, hogy megemlékeztek az afrikai gyarmat — Tripolisz — birtokáért megindult versengésről. A publikum eleinte természetesen nem vette komolyan a veszedelmesnek tetsző híreket.

— A lapok tuloznak — mondogatták a kávéházi asztalnál.

— Marokkóról is sok vészes hirt közöltek és kiderült, hogy távol vagyunk a háborútól.

— Nincs mit írni az ujságoknak — fecegték a márványasztal bölcsői — hát háborus hírekkel rémitik a publikumot.

S ime, tessék, már is lecsapott ránk a háboru véres madara. Olaszország megszállta Tripoliszt, ahonnan a lakosság ijedten menekülni volt kénytelen, mielőtt az agyuk tartalma elsöpörne házakat, embereket.

Arról a területről, amelyért most a harc megindult, nagyon keveset hallott a közönség. Tripolisz Afrika északi partjain fekszik és most Törökországnak közvetlen birtokában van. Tripolisz voltaképpen Törökországnak egyik megyéje (vilajet), amely azonban sokkal nagyobb, mint Magyarország és Ausztria együttvéve. Tripolisznak több mint egy millió lakója van.

A Kis- és Nagy-Szirtisz közötti nagy partvidék: Tripolisz, a mögötte fekvő, oázisokkal tarkított Fezzán és a Barka-fennsík, melynek északi peremén a görögöknek az ó-korban virágzó gyarmataik voltak, alkotja a törökök egyetlen afrikai tartományát; Tripoliszt, mely görög nyelven: „háromváros“-t jelent) vagy Tripolitánát. Hiszen Egyiptom immár nem a

Meddig marad ura még az országnak, azt a közel jövő fogja eldönteni.

Kufra-oázisban van a fő székhelyük az egész Észak-Afrikában szerteszórva élő fanatikus kolduló-barátoknak, akiket Szidi esz

töröké. Az 1866. évi május 27-én kelt fermán szerint, Egyiptom fejedelmei: a „Khedive Mizr“ (egyiptomi alkirály) nevét viselik.

Az arabokon és berberekon kívül, vagy ötvenezer szudáni néger lakik az országnban. Éppen ennyi a törökök száma, akik mind hivatalnokok vagy katonák. A kereskedelem a zsidó kezében van, de igen ügyes iparosok és földművesek is vannak közöttük. Az európaiak közül a máltaiak számát négyezerre becsülik, az olaszok körülbelül csak ezren lehetnek, mindamelllett az ő nyelvük az érintkezés nyelve. Politikai szempontból, Tripolitánában a török szultán rendelkezik. — A kormányzó hatalom a tripoliszi kormányzó kezében van; vilajetje (tartomány) több szandsákra (kerületre) oszlik. Barka magassíkjának 1879. óta külön kormányzója van és Fezzán sem igen függ Tripolisztól. A szandsákok élén a kaimakám áll.

A politikai és törvénykezési viszonyok meg a hadsereg és tengerészet szervezete éppen olyanok, mint Törökországban. Vannak egyházi és polgári hatóságai; mindegyik vilajetben egy-egy főlebbzési „törvényszék“ működik, ám a törvénykezés legfelsőbb ítélőszéke Konstantinápolyban van.

A művelődés jóval alacsonyabb fokon van, mint Tuniszban és Algeriában. — Szép számmal vannak az olasz iskolák. Mindegyik városban meglehetősen nagy a török helyőrség. A katonák száma tíz-tizenhétezer. — Kivülök benszülött, tripoliszi katonasága is van az országnak. Ezek a „kuruti“. A kormányzás és a katonatartás tetemes summába kerül. A vámrevékre, az olaj és datolyapálma lígetekre, meg az iparra kivetett adó hoz is valamelyes jövedelmet, amelynek negyedrészt, az ország kormányzói költségeinek levonásával, Konstantinápolyba kellene beszolgáltatni, csak hogy a kiadás jóval több a jövedelemnél. Így hát az anyaország jócskán ráfizet afrikai tartományára.

A tulajdonképpeni Tripolisz nem oly termékeny, mint a szomszédos északafrikai államok, hisz az ország javarésze kö- és homokosivatag. A partvidék, a párkányhegyek lejtői és a vízben bővelkedő oázisok mind alkalmasak a földművelésre. A Cyrenaica minden tájéka termékeny, csak hogy azt öntözni kellene.

Tripolitana, központi fekvésénél, a kereskedelem közvetítője a Kelet és Nyugat felé. Különösen nagy a jelentősége centrális Afrika irányába; Szudán felé Tripolisz közvetíti elsősül a karavánforgalmat és ezzel a kereskedelmet, mert Afrika szívében innen négyszáz kilométerrel érik közelebb a karavánok, mint Algeriából és Tuniszból.

A tartomány legnevezetesebb városának is Tripolisz a neve. A törökök azonban úgy a vilajetet, mint az afrikai székváros nem Tripolisznak, hanem Tarabulus el Ghárb néven ismerik. Tripolisz város a legszebb északafrikai városok egyike; lapos, homokos földnyelven fekszik. Ötvenezer ember lakik benne. Meg is van erősítve. A város a rómaiak építette Oeta romjain épült. Az egykori Oeta, Leptis magna és a Sabrata nevű városok „háromváros“ névvel szövetkeztek egymással. Ettől nyerte a város és a vilajet is, Tripolisz nevet. Az európaiak (máltaiak, olaszok) jobbra mind itt laknak; a hat-nvoleszáz zsidó külön városrészben, a „Hárá“-ban lakik. A város a kormányzó székhelye, a kereskedelem és a hajóforgalomnak fő éltető ere. Tripoliszon kívül, a háromezeröttszáz lakosu kis Choms kikötőjét említjük. Itt vannak a főniciektől alapított Leptis magna-nak romjai. A tengerpart mentén több apró-cseprő, kertszettel foglalkozó helység van, míg a tulajdonképpeni Tripolitánának déli peremén, a Djofra-oázisnak Szokna a főhelye.

Később ismét a törökök századok folyamán, az angolok és franciák ismételtelen véres harcra keveredtek a tengeri kalózzokkal, — de csak nem birtak velük. Végre, 1885-ben a török törte meg a janicsárok rablógazdaságát és Tripolitánát az anyaországhoz csatolta.

Szenuszi néven ismerünk. Ezekről emlékezett legutóbb a napisajtó is, azt a híradást hozva tőlük, hogy az olasz megszállás esetére, testvéreikkel, az Aruszi nevű dervisekkel, a hir-

hedt mohamedán szerzetesekkel együtt — proklamálni fogják a szent háborút! . . .

1510-ben a spanyolok foglalták el Tripolisz városát, mire 1530—1551 között, a Johaniták (a máltai lovagrend) tulajdona volt. —

Baltazár püspök bucsuja Hajduböszörménytől.

A vasárnapi ünnepély.

Meleg bensőségével megható ünnepség során vett bucsut Baltazár Dezső dr. a tiszántuli kerület ifju, nagyraihivatott püspöke hajduböszörményi híveitől, kiknek hét éven keresztül volt szeretettel övezett lelkipásztoruk.

A vasárnap délelőtti istentiszteletnek, mely az ujonnan épült templomban folyt le, már a külső képén is meglátszott, hogy nem a megszokott istentiszteletek közül való. A templom hatalmas hajója zsufolva volt emberekkel. Böszörmény egész intelligenciája és gazdálkodó népe megjelent ott, hogy meghallgassa magasra lépett papjának bucsubeszédét.

Ez a bucsubeszéd méltó volt a fényes gyülekezethez, de ahoz is, aki mondta. A püspök érces, férfias nyugodtságu szép hangja, melyet olykor a bucsuzás fájdalma rezegtetett meg, utat talált minden hallgató szívéhez. Pál apostol egyik levelének az alkalomhoz találó passzusából indult ki s gyönyörű költői képekben festve a bucsuzás fájdalmát, abban a megbékítő gondolatban talált enyhületet, hogy a sokkal szélesebb új hatalmi körben még inkább hasznára lehet szülőföldjének s hét esztendei lelkészkedése színhelyének, Böszörménynek.

A kibucsuzó beszéd.

Itt adjuk szószerint Baltazár püspök kibucsuzó beszédét:

A. i. Filippi. I. 25—30. Bizodalommal tudom, hogy mindnyájan veletek együtt megmaradok a ti gyarapodástokra és hiteteknek örömeire. 26. Hogy bővelkedjék a ti dicsekedések a Krisztus Jézusban én felőlem az én másodsor való jelen voltomnak ti köztetek. 27. Csakhogy viseljétek úgy magatokat, a mint illik a Krisztus evangéliumához, hogy vagy odamenendek és bátorítalak titeket, vagy távol leendek és azt halljam a ti dolgaitok felől, hogy erősen állatok egy lélekben és hogy egy akarattal viaskodtok az evangéliom hite által. 28. És hogy semmiben meg nem félemltetek az ellenségektől, mely azoknak veszedelmeknek, néktek pedig idvességteknek jelensége: Istentől vagyom pedig ez. 29. Mert néktek ingyen adatott a Krisztusért, nem csak hogy higgyetek ő benne, hanem, hogy szenvedjétek is ő érte. 30. Ugyanazon tusakodást szenvedvén, ami néműt láttatok és benem és most hallotok és felőlem.

(A bucsu fájdalmai.)

Szent leckénk, annak a bucsulevelnek egyik töredékét tartalmazza, amit Pál apostol a filippibeli gyülekezethez intézett.

Pál apostolnak a nagy lelke felül tud emelkedni azon a szomorúságon, amelynek fellege be szokta árnyazni minden bucsuzás egét. Ő fellegen keresztül is látja a vigasztalásnak csillagát és meg akarja láttatni azokkal is, akiktől talán örökre bucsut veszen. Eben is követte imádott mesterének: az Ur Jézusnak példáját, aki a mennyek fényes sátora felé emelkedésében a vigasztalás, biztatás, bátorítás ajándékait árasztja itthagytott tanítványaira.

Pedig Pál apostolnak a hatalmas lelkét is szorongatja valami; amiben megcsuklik a hang s amitől a szem könnyezni szokott. Hiszen a vándormadár is, amely pedig örömhangozattal köszönti a tavasz berkét, némán vesz bucsut; hangtalan bánattal suhan át az őszi enyészet méla boruja felett; hiszen a haj-

nal is megsiratja harmatával a mosolygó csilagok mulását; hiszen az őszi szél is zokog, mikor bucsuzik a nyár kies virányaitól. Pál apostolnak a lelkén is átborong a bucsuzás árnya; maga mondja, hogy „szorongattatik”. Nem kis dolog is az: elválni azoktól, akiket szeretünk. Sok szív szakadt már meg ott a tengerparton, ahonnan a hajó bizonytalan messzeségbe távozik; sok lélek veszett már bele abba a háboruba, amelynek reményét egy koporsó elvitte magával.

A Pál apostol nagy lelke keveset árul el a szomorúságból. S ha egy halvány árnyalat kisír is szavából, ezerannyi vigasztalás derüjével fényesíti át. Ha testben távozik is, bizodalommal tudja, hogy lélekben megmarad együtt azokkal, akik hit és szeretet által testvérei. Bizodalommal tudja, hogy maradni fog közöttük és lelki gyermekei között távozás után is összeköttetés: a közös hit az idvesség Jézusában; akiről bizonyosságot tett szavaival, cselekedeteivel a hívek gyarapodására és hitük örömeire. Ezek a bizonyosságok s azoknak építő hatásai ott maradnak, bárhová vesse is őt magát az élet. Az együtt épült lelkek társasága örök; azok kapcsolatát szétszakítani nem lehet. A szerető emlék átveti fényét a tér és idő minden távolsága felett. Milliő lélek, mely közös Istent imád, közös célt szolgál, közös eszményért lelkesül, találkozik, együttvív fut a központi napban, ahonnan kapta, kölcsönözte a fényt a sugárrendszer törvénye szerint.

Pál apostol ebben a lelki együtletben találja és adja a vigasztalást. Aztán beարnyozza azzal a reménnyel, hogy ha megtér, jót tapasztal, ha távol marad, jót hall azok felől, akiket átvettett „a sötétségből a világosságra, a sátni hatalmasságából az Istenhez” és azzal a reménnyel is, hogy jó emléket hagy maga után; hogy dolgozott, tusakodott, szenvedett annyit, a mennyi miatt bővítködhettek a hívek dicsekedése a Jézus Krisztusban ő felőle.

Pál apostolnak meg kellett teremteni a lelki egységet maga és a filippibeliek között. Én és ti készen kaptuk azt, abban a miben, a melyben születünk s neveltünk: hiszen ebben a szülőföldben, ahol bölcsőnk ringott, a melyből éltünk s a mely örök nyugalomra vár titeket s a hova engem is vissza fog hozni egykor koporsóm házában a békeesség királya. Nekem csak meg kellett őriznem és másodsor való jelen voltom idején megoltalmaznom és szorosabbra vonnom a szent egyezség lelki kötelékét az által, hogy példával próbáltam oda adni magamat ti néktek az imádkozásban, dolgozásban, tiszta életben, küzdésben, türebben és szenvedésben. Hogy a példaadás mennyiben sikerül, a felől sem én nem ítélem meg magamat, sem ti, hanem egyedül a mindentudó, mindentlátó Isten: az igaz bíró, a kinek ítélete alá aláztatás nyugalommal adom magamat.

(A testvéri egység.)

Én úgy érzem, hogy testvéri egységben voltam veletek. Nem embereknek, hanem az Istennek a szolgálója voltam ugyan, de azért nem kicsinyeltem senkit sem közületek. Sem ruházat, sem külső ábrázat, sem gazdagság, sem tudomány, sem hatalom szerint nem tettem különbséget köztetek. Tudtam, hogy egy az atyánk; egy tehát a fűság is, a melyben egyenlők vagyunk és ha valakinek, akkor a lelkek pásztorának kell bizonyosságot tenni a felől, hogy „az Isten nem személy válogató, hanem kedves neki minden nemzetiségből az, aki az ő nevét féli és szereti”. nekünk kell felismernünk a kicsinyt, aki az Istenhez törekszik s nekünk kell megaláznunk „minden nagyságot, mely felemelkedik az Istennek esmérte ellen.”

Ez a lelki egység, hitbeli közösség, testvéri kapcsolat, mely egyenként és összesen mindnyájan ti hozzátok kötött sem addig, míg testben is veletek voltam, sem most, mikor a bucsuzás szomorú hatása még erősebbé teszi: hanem ezután, majd ha távozik fog igazi próba elé állani. Én nekem fáj itt hagyni titeket. Lelkembem mindig is maradni fog egy üresség, a melyben állandó sóhaj kél és száll szülőföldem, elhagyott anyagülekeztem felé. De akkor lenne ez a bucsuzás igazán kínos és keserű, ha a lelki egység végle-

ges megszakadását jelentené közöttem és közöttetek. Én őrizni fogom ezt az egységet gyermek korom vidám, ifjú korom küzdelmes, férfi korom diadalmas emlékeivel együtt, melyeknek nagy része felett itt vonta fel szent sátorát a kegyelet.

A testvéri egység köteleit, jóságok emléket el fogom magammal vinni a földi dicsőség ana magasságába, a hova engem a gyarló, aláztatás szolgát az én Uram Istenem méltatott és mindenestől fogva megmutatom nektek, hogy gyarapodástok gondja, munkája, előmozdítása mindenkor könnyű teher és gyönyörűség iga lesz a vállamon. Örömmel fáklyáját fogom mindenkor gyújtani, valahányszor közületek valakinek szeméből egy könnyecsepet kitérülhetek, homlokáról egy gondbarázdát kisimíthatok: valahányszor szerezhettek egy darab téglát, vagy gerendát ahoz az épülethez, a hatalmas, a virágzó gyülekezeti élet ama templomához, melyet építeni és fentartani kötelesegtetek. Óseitek vére, mely a hitért és szabadságért omlott, unokáitok jövődjé, mely csak a hitben és szabadságban lehet boldog: parancsolat ti nektek, a mi elől kitérni lelki nyomorúság, erkölcsi szegény.

Én gyarló erőm teljes mértéke szerint azon leszek, hogy a hitben örömtök legyen. Abban a táborjárásban, a mely ma napság hitünk, egyházunk falai körül folyik, éber vigyázásom örködni, lelki fegyverem vitézkedni fog aluvás és fáradság nélkül. Inkább jöjjenek a nyilak és dárdaik én reám, inkább hagassza seb az én testemet, semmint titek hitetekben keserűségeket, vallásokban bántódásokat, jogaitokban kárvallásokat, szabadságotokban háborúságotok, reményetekben kétségeket legyen.

Az én közöttetek való dicsőségem ne a fény, ne az ünnepeletés legyen; hanem a ti örömtök, amelyből egy-egy sugár jut nekem is; a ti boldogságotok, a melyből egy-egy kis hálát ki érez az én lelkem is és az emlékezetnek az a szelid öröksége, a mit nevemhez csatolva átad a mostani nemzedék a következőnek.

Én oda törekszem szüntelen való imádkozással és dolgozással, tusakodással és — ha kell — szenvedéssel, hogy miattam soha se szűgyenkezettek, sőt hogy dicsekedhesetek jólélem azokról az erőkről, a melyekkel az Ur megruházta azt, akít vezérül állit mint egyik gyarlót, a sok gyarló között. De ez a dicsekedés ne nekem szóljon, hanem szólnon mindenek felett az Istennek, a ki által mindnyájan vagyunk azok, a mik vagyunk, szólnon a gyülekezet tagjainak, mint a példa mutatás és buzdítás lelkesítő szava.

Igy szeretném én az egységet távozásom után is fentartani ti veletek; de hogy ez az egység teljes legyen: ti nektek is törekedni kell reá.

(A béke ígéje.)

Hogyan lehetnétek egyezségben a távollevővel, ha magatok között hasonlóságok támasztatok. Lakoztatok tehát békeességben egymás között. A háborúság viharja kioltja az emlékezet szelid mécsvilágát s nem lenne semmi fény, amelynél lelketek megláthatna engem; elmúlnék nevem az egymás közötti harc zajában, mint ahogy a halk sóhajtást elnyeli a vihar. Ha jönne ellentét, mely miatt egybe zendülni készülne indulatotok, gondolatokat reám, ki mindenkor a nyugalom csillapító orvosságával, a békeesség kiegyenlítés fehér zászlójával jártam köztetek. Ugy jártam, mert mindenkor az én Uramra, megváltómra néztem, a ki által „dicsőség lett a magasságos mennyekben Istennek és e földön békeesség és az emberekhez jó akarat.”

A békeesség legbiztosabb útja az a beismerés, hogy mindnyájan gyarlók vagyunk, bűnösök vagyunk, tehát tartózkodóknak kell lenniünk az ítéletben, hogy magunk is meg ne ítélessünk. Az aláztatosság nem csak az Istennek, hanem az emberekkel szemben is parancs s egyben talp köve a békeességnek, érc foglalványa a testvéri egyezségnek.

Nem könnyű parancs ez: tudom. Sok tusakodás árán lehet teljesíteni. A dicsekedés, kevélykedés délibábjába könnyen szédülünk bele. Le kell magunkat tiporni a föld poráig, be kell ismerni parányi voltunkat, hogy el-

jöjjön hozzánk és megdicsőítsen a felmagasztalás. Lássátok a nap is, piciny harmatcsepben ragyogtatja összes gyönyörűségeit, míg a tenger büszke végtelenjébe tompán temetkezik bele.

Ha nem fogjátok takargatni, félteni képzelt nagyságotokat; nem fogtok félni az ellenségtől sem: mert tudjátok, hogy az aláztatásnak a legnagyobb erő: „a seregek urának Istenének neve” áll a jobbja felől s nyeresége: *a Krisztus mind életében, mind halálában megmarad*. Lássátok a hatalmas Pál apostol „a maga nyomorúságos, elvetetett állapotával dicsekszik; mert tudja, hogy az a nyomorúság, az az elvetetés az ő Krisztusáért való tusakodásának, vagyis az ő idvességének jelensége. *Ti is ne csak higgyetek a Krisztusban, hanem szenvedjétek is ő érette*. Ez a vérrel megöntözött föld, a hol tenger szenvedésért kapták őseink a világosságot és szabadságot, a hol a győzelem cserfája csonthalmok tetén diszlik, egy nagy néma kötelezvény néktek: *erősen állani egy lélekben, egy akarattal viaskodni az Evangéliom hite által*.

Ha ezt betartjátok, szülőföldemről bár könnyezve, de nyugodtan megyek el tudván, hogy a hir szárnya csak jót hoz felőletek. Akkor nem sajnálom a tusakodásokat, a melyeket szenvedtem köztetek, a mikor a fárasztó munkáért lemondtam az élet kényelméről, a mikor az emésztő küzdelmet választottam a gyógyító csendesség helyett, a mikor gunyoltattam és gyaláztattam és üldöztettem; a mikor elrejtettem a könnyemet és mosolygva hordoztam sebeimet, hogy ne legyen közületek csak egy is, a ki látván az én győtrődésemet, vissza riadna az igazság szolgálattól. Sőt inkább hogy azt tudjátok meg az én felmagasztaltatásomból, hogy ha gonosz akarnak is velünk az emberek, azt az Isten gondolja jóra fordítani mind azoknak, a kik őtet félik és szeretik. Hiszen azoknak mindenek egyaránt javukra vannak.

„*Annak okáért atyámfiat mindenedet cselekedjétek zugalódások és versengések nélkül, hogy legyetek feddhetetlenek, tiszták, Istennek fiai, vádolás nélkül való, a gonosz- és elfordult nemzetiség között: kik között fényletek, mint a szövének e világon. Kik az életnek beszédével dicsekedtek, hogy dicsekedhesek én is a Krisztusnak napján, hogy nem futottam és nem munkálódtam hiába. Sőt inkább ha én megáldoztatam is, a ti hiteteknek ajándéka és égő áldozatja felett, örülök és örvendezek mindnyájan nektek. Azonképen pedig ti is örüljétek és örvendezetek nekem.*”

A szép beszéd könnyekig meghatotta a szeretett papjától fájdalmas érzéssel való gyülekezetet, melynek tagjai az istentisztelet után lakásába távozó püspököt elhalmozták jókivánságaikkal.

Az ünnepi banket.

Délben banketre gyűlt össze Böszörmény egész közönsége. Intelligens osztálya egy közös érzésben vegyült össze az iparoság és gazdálkodó osztály képviselőivel. A környék papsága is szépen képviseltette magát. Sőt Ferenczy Gyula rektorprofesszor vezetése alatt a debreceni kollégium tanárai is szép számmal megjelentek az ünnepegen hogy — a rektor szavai szerint — átvegyék a böszörményiektől nagy reményekkel kecsgetető főpapi pályájának kiűzőben fogadják és átkísérjék működése új színterére, Debrecenbe az új egyházfőt.

Az ünnepi ebéd folyamán a böszörményi társadalom minden rétegének szószólói szép szavakkal adták bizonyítékát annak a nagybecsülésnek és szeretetnek, melylyel a Bltázár Deszöt szülőföldjén hívei környezik. Mindenik beszédéből kicsendült a bucsuzás fájdalma, de kihallatszott a büszke önértet hangja is, mely a böszörményieket eltölti annak tudatában, hogy az új püspök, akihez az egész ország annyi jogos reményt fűz, Böszörmény szülötte és ne-

veltje
mán l
ziumi
Benke
szágg
köszö
Zoltán
beráli
tazár
ápoló
torpro
beszé
gét, r
nagy
igazg
zölte,
rá vá
S
után
ban c

E
I
kossá
egy
kinel
nem
ebbe
kilét
tott
holt
állap
az é

talál
gyol
volt
A k
lány
vény
zás
kezi

dusz
írás
Meg
hun
közj

meg
jára

mek
műk
tele
Ekk
kap
bosz
tott
szer
figy
maj
utra
ügy
egy

gyo
kez
ton
del
szol
aki
gatt

szo
foly
rés
50
jött
kat

veltje volt. Ez az érzés talált kifejezésre Kálmán Lajos főgondnok, Köblös Samu gimnáziumi igazgató, Terestényi Dániel járásbíró, Benkő Lajos nánási pap, Benedek János országgyűlési képviselő és sok más felszólaló köszöntőiben. Nagy lelkesedést keltett Major Zoltán böszörményi katolikus pap nemes liberálmussal telített beszéde, melyben Balazárt, mint a felekezeti béke melegsívi ápolóját köszöntötte. Ferenczy Gyula rektorprofesszor a kollegium nevében lelkes beszéddel üdvözölte Böszörmény közönségét, mely annyi szeretettel tudja körülvenni nagyramenendő fiát. Lévy Imre fiúiskolai igazgató viszont a kollégium tanárait üdvözölte, mint az új vezér lelkes táborkarát a rá váró nagy feladatok megoldásában.

Számos köszöntő hangzott még el ezután s a társaság csak a késő délutáni órákban oszlott szét.

Felismert öngyilkos.

Egy debreceni játékbarlang áldozata.

Nemrégiben hirt adtunk arról az öngyilkosságról, melyet Kisvárdán követett el egy 50 évesnek látszó intelligens ember, a kinek személyazonosságát megállapítani nem tudták.

Hagyott ugyan hátra egy levelet, de ebben gondosan került minden adatot, mely kilétének megállapítására alapot szolgálhatott volna. A kisvárdai főszolgabíró tehát holttestét lefényképezte s így akarta megállapítani a vizsgálat folyamán, hogy ki volt az életunt.

Váratlanul azonban becses nyomokat találtak az egyik zsebében. Egy összerongyolt papirdarab volt az, melynek alján ez volt olvasható: Plón, Hajduszoboszló. A kályhában is több elhamvadt papírszalma maradt, melyek egyikén a büntetőtörvénykönyv egyik szakaszára való hivatkozás volt kivehető. Ezt az öngyilkos sajátkezűleg írta.

A főszolgabíró tehát megkereste a hajduszoboszlói rendőrséget, hová úgy az írást, mint az öngyilkos fényképét elküldte. Meg is állapították azonnal, hogy az elhunyt azonos dr. Szücs Bálinttal, az ottani közjegyzői iroda alkalmazottjával.

Dr. Szücs Bálint viharvert utat járt meg, amíg az öngyilkosság végzettszerű útjára tévedt.

Igen jómódu kisujszállási szülők gyermeke volt, aki tanári pályára lépett. Öt évig működött egyik középiskolában, mikor hirtelen otthagya alkalmazását s jogász lett. Ekkor Padrah Sándor közjegyző irodájában kapott állást, honnan 1890-ben Hajduszoboszló város árvaszéki ülnökévé választották. A Szoboszló és Vidéke heti lapot is szerkesztette, majd ügyvédi vizsgát tett és ügyvédi irodát is nyitott Kisujszálláson, majd Karcagon. Itt tévedt első ízben bűnös utra. Hosszabb ideig ült a börtönben és ügyvédi gyakorlatától is megfosztották. — egyik felénk a pénzét költötte el.

Ezután rohamosan súlyyodt lefelé, vagyona már nem volt, ellenben az uri, költséges életet szerette. Ivott, kártyázott folyton s nem igen kereste, hogy telik-e jövedelméből. Évek óta Padrah Sándor hajduszoboszlói kir. közjegyző alkalmazottja volt, aki elnézte gyengeségét s atyailag is támogatta a különben tehetséges embert.

A múlt hét szerdáján Cseke Gábor szoboszlói lakostól egy földvédelmi ügyből folyólag 1000 koronát vett fel Futó András részére. Mindkettőjüktől pedig külön-külön 50 koronát is kikunyorált. Ez összeggel bejött Debrecenbe, itt sorra járta a kávéházakat és vendéglőket s betért egy kártyabar-

langba, ahol sipistákkal akadt össze, ezek aztán hamarosan el is szedték tőle mind a pénzt.

Tudta, hogy nem lesz módjában az összeget pótolni, megmaradt pár forintjával jegyet váltott Kisvárdára s itt agyonlőtte magát. Akik ismerték, nagy tehetségű embernek tartották. A rossz társaság vitte a bűnre. Hatósági költségen és assistenciával temették el.

A tripoliszi háború.

Európai bonyodalmak előtt.

A legutolsó táviratok fenyegető híreket közölnek. Az olaszok e hírek szerint Albániába katonaságot vittek. Amennyiben ez igaz európai bonyodalom fenyeget.

Legutolsó eseményekről a következő táviratok számolnak be:

Páris, október 2. A Havas-ügynökség jelentí Konstantinápolyból: *A törökök a Dardanellákban két olasz gőzöst lefoglaltak.*

Konstantinápolyt, október 2. Az itt elterjesztett és külföldre táviratozott híreket, melyek a török és az olasz flotta közti harcokról szólnak, kategórikusan megcáfolják. A török sajtónak juttatott legutóbbi információ szerint a török flotta biztonságban van, s vasárnap délután érkezett a Dardanellákba. A tengerészeti minisztérium meg tiltotta a sajtónak, hogy más, mint hivatalos híreket tegyen közzé a flottáról. Egy török lap főszerkesztőjét, aki rendkívüli kiadást, adott azzal a hamis hírrel, hogy a török flotta több olasz hadihajót elpusztított, haditörvénszék elé állítja.

A tengerészeti minisztérium bejelentí, — hogy a Dardanellákon kívül sehol török hajók ne induljanak el, és a Dardanellákon kívül minden világító torony szüntesse be a jelzést.

Páris, október 2. Konstantinápolyból táviratozzák, hogy tegnap késő este táviratok jöttek, a melyek híreket hoztak a *harmadik tengeri ütközetről*. Három török hadihajó és több torpedónaszád Bejrutból teljes gőzzel haladt át, a Dardanellákon, mikor a harmadik olasz hajóhadosztály meglepte s elkeseredett ütközet fejlődött ki. A csata részleteiről még nincs hír.

Konstantinápoly, október 2. Este a porta ezt a jelentést tette közzé: A török hajóraj a Dardanellák torkolatánál maradt s ott várja be a fejleményeket.

London, október 2. Rómából táviratozzák itteni lapok tudósítói: A tengerészeti minisztériumhoz az abruzzói herceg jelentést — küldött tegnap késő este, hogy három török csatahajót és a torpedó-flottillát az olasz hajóhadosztály megtámadta, a hadihajókat megfúrta, a torpedónaszádok ellenben elmenekülhettek.

Homlokegyenest ellenkezik ezzel a hírrel egy konstantinápolyi távirat, amely ugyan csak tegnap este érkezett Londonba. E szerint a *Hajreddin Barbarossa, a Torghut Rais* sorra jök és sa két páncélos, a melyek még egy év előtt német hadihajók voltak, a *Kurfürst Friedrich Wilhelm és a Weissenburg* Bejrutból a Dardanellákon áthaladva, már messziről megpillantották az olasz cirkáló-hajórajt. A török flotta volt a támadó. Két olasz páncélos súlyosan megsérült, sőt az Emánuele olyan részeket szenvedett, hogy nemsokára elsüllyedt.

Egy harmadik olasz hadihajónak sikerült Samos szigetének Veki kikötőjébe menekülnie.

A török hadihajókon angol tisztek is voltak, a minek az a magyarázata, hogy a Bejrutból jövő török flotta még nem tudott a hadüzenetről. Ugyanugy járt ez a török hajóraj, mint a Tokate és az Atakia torpedónaszádok Preveza körül szombaton. A két török naszád állítólag nem kapott értesítést, hogy a hadüzenet megtörtént s mikor meglátta a Parga felől teljes gőzzel közeledő olasz torpedóflottillát, zászlójelekkel üdvözölte s elébe

sietett. Az olasz torpedók hirtelen oldalukkal fordultak a török torpedók felé s száznál — több ágyulövést tettek a meglepett török naszádokra.

Róma, október 2. A Giornale d'Italia teljes határozottsággal közli, hogy Kréta délkelti partjánál tengeri csata volt, melyben a török flotta súlyos vereséget szenvedett. — *Két nagy török hadihajó megfeneklett, kettőt az olaszok rommá lőttek.*

Róma, október 2. Valamennyi lap ma reggel külön kiadásban jelent meg és kövér betűkkel hirdeti, hogy a haretérről *az egész török flotta elpusztítását jelentik*. Az öröm határtalan. Ezrével járják be a lelkes tüntet: csoportok a várost és éltetik Lajos abruzzói herceget, az olasz nemzeti hőst. Hírül adják a külön kiadások, hogy Törökország a végpusztulás — szélén áll.

Konstantinápoly, október 2. Az Agence Ottomane közli: A török flotta, miután két olasz hadihajót megsemmisített, két másikat pedig súlyosan megrongált, Chios elé érkezett.

Tripolisz bombázása.

London, október 2. A Lloud-nak jelentí maltai ügynöksége, hogy *tegnap hajnalban bombázták először az olasz hadihajók Tripoliszt*. Egy későbbi keltezésű maltai távirat szerint a bombázás reggel hat órakor kezdődött.

Páris, október 2. Félhivatalosan már szombaton jelentették, hogy az olasz flotta bombázta Tripoliszt, holott a hír nem volt igaz. Tegnap, vasárnap reggel felé szóltak meg először az olasz ágyúk Tripolisz előtt, de — csak rövid ideig tartott a tüzelés. A tripoliszi vizeken a blokádot nyolc olasz hadihajó, négy torpedóromboló és nyolc torpedónaszád tartja fenn. A flotta közvetlenül azután zárta körül a tripoliszi kikötőt, miután a török Derna ágyúkat és puskákat szállított a tripolisziaknak. —

A török minisztertanács.

Konstantinápoly, október 2. Éjjel minisztertanács volt, melyen a vezérkar képviselői is megjelentek. A tanácskozás a reggeli órákig tartott. Közben kommuniké adtak ki a sajtónak, melyben közlik, hogy a porta a török nagykövetségeknek utasításokat küldött és meghagyta nekik, hogy *a nagyhatalmakkal lépéseket tegyenek. Törökország jogainak védelmére*. A mi azokat az intézkedéseket illeti, melyek a nemzetközi jog értelmében az olaszokkal szemben teendők lesznek, a porta — ezekre vonatkozólag be fogja várni a nagyhatalmakkal megindított diplomáciai akció eredményét. A minisztertanács elhatározta, hogy felszólítja a képviselőket, jöjjenek mielőbb — Konstantinápolyba a parlament megnyitásának lehetővé tétele végett. Élénk táviratváltás folyt Nizami pasa berlini nagykövettel és a porta állítólag azt az instrukciót küldte neki, hogy még egyszer kérje Németország közbelépését.

A szultán lemondani készül.

Konstantinápoly, október 2. A hadügyminisztériumban egész éjjel dolgoztak és már kiadták a szárazföldi csapatok első mozgósítási parancsát. Elterjedt az a hír, hogy Németország, a melyre a török kormány még az — utolsó pillanatban is számított, nem interveniálhat Törökország értelmében. Általánosan beszélnek egy trónváltás közeli lehetőségéről és a szultán lemondásáról. A vidékről érkező hírek nagyon nyugtalanítók és tartanak attól, hogy a vidéki hatóságok nem lesznek képesek megakadályozni az ott élő olaszok — megtámadását.

Berlin, október 2. A *B. Z. am Mittag* konstantinápolyi tudósítója jelentí: Vasárnap éjjel 11 órakor a portán egy miniszter, mikor éppen elhagyta a minisztertanácsot, azt mondta nekem, hogy a szultán békeközzvetítésre kérte föl a német nagykövetet. Marschall báró két óra hosszat volt kihallgatáson a szultánnál vasárnap s állítólag közölte azokat a feltételeket, a melyeket Olaszország a békés megegyezés

Legjobb a Békési Róza „Csont” szappana

fejében megszabott. Az új békefeltételekről csak annyit lehetett megtudni, hogy *roppant sulyosak*, és képzelhetetlen nagy áldozatokat jelentenek Törökországra nézve. A minisztertanács szakadatlanul ülészik.

Hajnalban a miniszterek a szultánnal tanácskoztak. Nagy a levertség s arról értesülők, hogy *kormány az olasz feltételeket elfogadhatatlannak ítélte.*

Olaszország örömmámorban.

Róma, október 2. (Stefani ügynökség.) A hadügyminiszteriumban sok ezer tiszttől és altiszttől érkeznek kérvények, amelyekben azt kérik, hogy engedjék őket résztvenni a tripoliszi hadjáratban. Az összes ezredekben, — amelyek erősítéseket vannak hivatva küldeni az expedíciós hadtesthez, — annyi tiszt kérte kiállítását, hogy sorshuzás utján kellett közülük választani. Az expedícióra kirendelt csapatok körében a leglelkesebb hangulat uralodik.

Róma, október 2. Az expedícióban való részvételre elinduló katonák mindenféle lelkes üdvözlésben részesülnek. Rómában a kaszárnyában a pályaudvarra vonuló éneklő csapatok ezrekre menő néptömeget részesítette óvásokban és azt kiáltotta:

— Éljen a hadsereg!
— Éljen az olasz Tripolisz!

A tömeg azután a miniszterelnök és a hadügyminiszter lakása elé vonult és azokat éltette.

Törökország mozgósítás.

Konstantinápoly, október 2. A minisztertanács, hír szerint, 16 kisázsiai katonai kerületben mozgósítást rendelt el. Más hír szerint az általános mozgósítás is el van rendelve. — A portának a nagyhatalmakhoz intézett jegyzékére eddig nem érkezett válasz. A szultán tegnap délután kihallgatáson fogadta a német nagykövetet, a ki később a nagyvezérrel is hosszabb ideig tanácskozott. A tanácskozásnak nagy jelentőséget tulajdonítanak.

A török hadifoglyok.

Páris, október 2. Azok az olasz hadihajók, a melyek Preveza környékén két török torpedónaszádot harc képtelenné tettek, az egyik el süllyedt naszádról megmentettek öt tisztet és százhuszonhat katonát. A hadifoglyokat ma Genuába küldték. Az olasz hadihajók parancsnokai Rómából utasításokat kaptak, hogy miképpen bánjanak a török foglyokkal. A legszigorubbán meg van hagyva, hogy a mohamedánokat nem szabad háborgatni vallásos szokásaiban.

Berlin, október 2. Nápolyból jelentik, — hogy egy olasz szállító gőzös Tripoliszból egy török tisztet és negyvenkét katonát hozott oda, a kiket hadifoglyoknak nyilvánítottak.

Konstantinápoly, október 2. A rémület általános, mert híre futott, hogy olasz kereskedelmi hajók török katonákat vittek Olaszországba hadifoglyokként. A porta fenyegetőzik, hogy a török birodalomban élő olasz alattvalókat összefogdosztja és tuszokként fogve liük banni, mert Olaszország eljárása sérti a nemzetközi jogot.

A hatalmak a békéért.

Berlin, október 2. Marschall báró konstantinápolyi német nagykövet vasárnap éjjel 11 órakor, miután a nagyvezérrel tanácskozott, a szultánhoz ment kihallgatásra és megvitte Vilmos császár válaszát. Azalatt az örök kor mány minisztertanácsot tartott.

Berlin, október 2. A nagyhatalmak hajlandók a békeközvetítésre. Általános az a vélemény, hogy a háború csak rövid ideig fog tartani. A terv az, hogy a nagyhatalmak adjanak mandátumot Olaszországnak Tripolisz megszállására és okkupálására, ennek fejében pedig Olaszország fizessen megfelelő pénzbeli kárpótlást Törökországnak és a hatalmak ke zessége mellett biztosítsa örök időre a szultán szuverenitását Tripoliszban.

Készenlétben az osztrák-magyar flotta.

Podl, október 2. Az osztrák-magyar flotta Kasztner kommandáns vezetése alatt készenlétben várja a parancsot az indulásra, mivel az olaszok Albániában csapatokat vontak össze. A flottában vannak Szigetvár, St Georg

Admirál Spaun, 13 torpedóhajó és 10 torpedó zuzó.

Elsüllyedt olasz hajó.

Tripolisz október 2. Ma a Pisa nevű — 10000 tonnás páncélos cirkáló Tripolisz előtt zátonyra jutott s 23 ágyujával s legénységével elpusztult.

Színház és művészet.

A színház műsora:

SZERDA: *Babuska*, operett (B bérlet.)
CSÜTÖRTÖK: *Babuska*, operett (A bérlet.)
PÉNTEK: *IV. Kun László*, történelmi színmű. (B bérlet.)
SZOMBAT: *Bőregér*, operett (B bérlet.)
VASÁRNAP: Délután *Cigányszerzem*, operett. Este *Az ezred anja*, énekes bohózat. Bemutató előadás (Kisbérlet.)

UTÁNAM!

(Après mois.)

Színmű három felvonásban. Irta: Bernstein
Henri. Fordította: Biró Lajos.

(Bemutatta 1911. október 2-án a debreceni színtársulat.)

Nacionalisták, antiszemíták és más konzervatív elemek Párisban felkerekedtek s elhatározták, hogy megállítják a világot. Hadat üzentek az északnak, fütyöt hánytak a tehetségnek s a színpadi irás egyik legerősebb tollu bajnokát leakarták szorítani arról a porondról, amelyen az már sokkal erősebb legényekkel is diadallal állta a sarat. Bernsteint az írókat úgy akarták diszkreditálni, hogy a katonaszökevény Bernsteint állították színpadra. És ez volt a Bernstein Henri nagy tehetségének a legderekasabb elismerése: Mit sem tudtak ellene felhozni, ami alkotásai erejét döntötte volna halomba! Diadalmenet az ő útja világszerzte s a hol kopogtat, szerencsés a színház, közönség egyaránt.

Vitázhatunk művei körül, hogy a mit ad, nélkülözi a nagy alkotások természetes egyszerűségét, hogy témáit számtani józansággal, mesterségesen viszi a porondra, hogy nem dolgozik pastell finom vonásokkal, — de hogy érdeklődést és hatást tud kiváltani minden esetben, azt még a fentemlített ünneprontok sem vonhatják kétségbe. Olyan korlátlan ura ma a színpadnak Bernstein, hogy győzelmét megállítani semmiféle botrányal nem lehetett Párisban ma is színter nélkül adják az „Après moi”-t.

Ki kell emelnünk, hogy összes művei közül talán ez az első, melynek befejezése igaztalanul látszik. Egy asszony, aki örült szerelmében az ura szemé közé tudja vágni, hogy elrabolta az ifjúságát és ő élni akar, a végleszámolásnál nem lehet olyan okos, hogy visszamaradjon ennél a férjénél, aki a mellettl lopott is, csak azért, mert az ifjúságát eítottotta ezzel. Hiszen gyermek sincs a házban, aki a széthulló családi fészket a maga gyámolására szoruló ártatlanságával összekösse. És itt van a férj által tönkretett, becsületlen, szerelmes udvarló, aki azt mondja, gyere, erős vagyok, menjünk együtt. — Nem, Bernstein ur, nem igaz, hogy a párzásra, hímrehajló nőstény ilyenkor elhagyja kiválasztott, életerős hímét!

És mi mégis azt mondjuk színházból jövet, lehet, hogy ez nem igaz. De ez a darab olyan fényesen van megkonstruálva, felépítve, oly sok benne az érdekes, izgató helyzet, idegfeszítő esemény, hogy mi még is csak tapsolni, örülni vagyunk kénytelenek, amíg a mai estére visszagondolunk.

(Bourgade Guillaume oly veszedelmes spekulációba bocsátkozott, hogy maga is tönkre megy, és vége az Aloy családnak rája bízott vagyonának is, hacsak Aloy James nem veszi feleségül a dús gazdag Henriettet. James azonban, noha ezt már megígérte, nem akarja megtenni. Megtudjuk, miért. James szereti Irént, Bourgade feleségét, a ki végre meghallgatja.

Guillaume belátja, hogy nincs menekülés, csak a halálba. Gondolkodott a leendő

özvegyéről és épen végezni akar magával, amikor megtudja a borzasztó titkot: Irén hiútlenségét. Élni akar, hogy megtudja, ki az, aki Irént elesécsbitotta.

Guillaume kieroszakolja James vallomását. Irén könyörgésének engedve, elköltözik messze idegenbe, és az asszony bünbánóan követi.)

Az előadáson is meglátszott, hogy a szereplők átérték, milyen nagyon ur ma ott fenn az író. Szelid, egyszerű eszközökkel dolgoztak s még ott is, ahol alkalmuk lett volna a hatásadásra, csak tompa árnyékszínekkel dolgoztak. És ez első sorban Thury Elemérre vonatkozik, aki úgy is, mint színész, de elsősorban mint rendező, érdemel elismerést. T. Csige Böske átértette szerepét s a kései szerelem megrendítő erejét tüzzel és szenvedéllyel állította élénk. Bérczy (Aloy James) szimpatikus, keresetlen és igaz volt. Van szíve is. Kemény Lajos pedig nyílt színen érdemelt volna sok tapsot őszinte hangjáért. Uti Gizella (Aloyné) értelmes, rokonszenves anyja, Papp Tusi (Mirail francoise) csábító szép asszony, Békéssy Antal (Hottot Carlos) értelmes beszédű udvarló volt. Az új butorok Zilahy áldozatkészségének, a szükre vont stilszerű diszletezés pedig az értelmes rendezésnek voltak a külsőségei.

—i.

Az „Utánam“ másodszor. Holnap, kedden kerül színpadra másodszor Henry Bernstein rendkívül sikert aratott színműve az „Utánam! B bérletben. A szereposztás ugyanaz maradt, mint a tegnapi bemutatón volt.

Babuska. A C. bérlőknek szerdán nyílik alkalmuk, hogy gyönyörködjenek Fall Leo pompás zenéjü operettjében, melynek a zenéhez simuló ötletes és fehér est számba menő meséje a finom szerzőz dolgokat kedvelő közönségnél élénk rokonszenves fogadtásra talált.

Kun László — ünnepi előadás. Október 6-án, az aradi vértanúk emlékünnepének estjén Kun László történelmi színművét tüzte ki az igazgatóság a műsorra. Dobsa Lajosnak az a szomorujátéka évek óta nem került a debreceni színház műsorára, most ui betanulással, Thury Elemér rendezésével hozzák — színpadra. Csaknem a teljes drámai személyzet foglalkoztatva a nagyszabású és mozgalmas szomorujátékban, melynek főbb szerepeit — Thury Elemér, T. Csige Böske, Papp Etelka, Uti Gizella, Császár Kamilla, Zilahy — Gyula, Szilágyi Ernő, Bérczy Ernő, Kemény Lajos, Békéssy és Kelemen játsszák.

A tanítónő és férje a lelkész.

Népevelés akadályokkal.

A bihari református egyházmegye pénteki közgyűlésén egy megkapó példája került föl annak a nagy küzdelemnek, melyet a magyar szó terjesztéseért folytatnak a kis bihari falvak, a végvárok katonái, a pap és a tanító.

Ez az eset máskülönbben is érdekes és a maga komolysága dacára is derűs epizódja volt a komoly egyházmegyei közgyűlésnek.

Az egyik kis bihari egyházmegyei közgyűlésen református iskolát létesített az egyház. Tanítói lakásra azonban nem jutott a költségből s így az iskolához nem sikerült tanítót fogni. Ott állott a szép, tiszta iskola a térdképekkel, a nagy fekete táblával és a falu gyerekei valami nagy vágyódással nézték az iskolát s várták a tanítót.

Sokat tanakodtak arról, mitévők legyenek, végre is a fiatal lelkész fiatal felesége vállalkozott a nagy probléma megoldására:

— Én okleveles tanítónő vagyok, amíg nem kapnak tanítót, majd oktatom én a gyerekeket.

Megörült a falu népe a „tisztelletes asszony” jószívűségén és hamarosan összeült az iskolaszék és megválasztotta tanítónővá a lelkész feleségét.

Nyilvános iskolában csak véglegesített tanító, vagy tanítónő működhetik s felekezeti iskoláról lévén szó, az egyházmegyei közgyű

lés jóváh
a dolog
mak kez

Az
gályokat
vel szem
felesége,
széki elm
nek, már
ra való t
madhatn
nak, hogy
tnitónó, a
moly ur
Az egyik
rózus elle

— C
légám a
selkednie
szék elnö
Végül
legesített
esküit és

— T
elnök ur
nagytsz
legesített

Gyilk

Bos

Megr
a főváros
nagy rev
levő honv
rontójána
res tettén
a térpara
lentkezett
tatták és
róság itél

A Ba
jában tör
lakott, az
barátjával
ka, Lázár
sai honvé
szabadság

Amik
volt, meg
Róbertnek
nagyának
Erzsébet
családi él
minden ár
hadnagy f

Időkö
dapestre j
mű életet
kai mulató
szerették a
szellemes

Pesti Hirl
ban is gy

Bartl
az öskekő
egyre türh

szony csüt

pestre jött

csányi Bél

tanácsos v
házban lak

konság is
jon az urá

ségül.

Bartl
gyal, hogy
házban ad

ban édes ar
a fiatalemb

információ
után a talá

lés jóváhagyása vált szükségessé. Itt jutott el a dolog azután oda, ahol komoly bonyodalmak kezdődtek a népnevelés körül.

Az egyházmegyei közgyűlés ugyanis agályokat támasztott a tanítónő véglegesítésével szemben, mert történetesen a lelkésznek a felesége, már pedig a lelkész — mint iskolaszéki elnök — hivatalból felettese a tanítónőnek, már pedig ebből a házastársi jogviszonyra való tekintettel komoly bonyodalmak támadhatnak. Hiába magyarázták a tanácsbíráknak, hogy a véglegesít és dacára is lemond a tanítónő, amikor tanítót talál az egyház, a komoly urak még mindig aggodalmaskodtak. Az egyik közgyűlési tagnak nem voltak morózus ellenzései.

— Csak azután össze ne tévessze a kollégám a kötelességeit. Mert másként kell viselkednie a lelkésznek és másként az iskolaszéki elnöknek . . .

Végül is az egyházmegyei közgyűlés véglegesítette a lelkész-tanítónőt, aki letette az esküt és jelentkezett a férjénél:

— Tisztelettel bejelentem az iskolaszéki elnök urnak, hogy tanítónői állásomban a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés véglegesített . . .

Gyilkolt egy főhadnagy.

Bosszu az elcsábított feleségért.

Megrendítő tragédia történt tegnap reggel a fővárosban. Egy közös hadseregbeli főhadnagy revolverrel agyonlőtt egy szabadságon levő honvédfőhadnagyot, akit családi élete megrontójának tartott. A gyilkos főhadnagy véres tettének elkövetése után villamosra ült s a térparancsnoksághoz ment s ott önként jelentkezett. Természetesen azonnal letartóztatták és most a katonai fogházban várja a bíróság ítélezését.

A Bajnok-utca 24. számú ház kapualjában történt a gyilkosság. Ebben a házban lakott, az első emeleten, Márkus Aladár nevű barátjával, aki az Erdőfaipar r.-t. hivatalnok, Lázár Ödön honvédfőhadnagy. Lázár a kaszai honvéd gy. ezrednél szolgált, de tartósan szabadságolták, mert tüdőcsueshurutba volt.

Amikor Lázár Ödön még szolgálatban volt, megismerkedett egy bajtársának, Bartl Róbertnek, a szatmári 5-ik gyalogezred főhadnagyának feleségével, született Okolicsányi Erzsébettel. Az ismeretség óta a főhadnagy családi élete fel volt dülva s a főhadnagyné minden áron el akart válni az urától, hogy a hadnagy felesége legyen.

Időközben Lázárt szabadságolták, s Budapestre jött. Itt meglehetősen vig, könnyelmű életet élt. Állandó vendége volt az éjszakai mulatóhelyeknek s a társaságban nagyon szerették a kedves modoru, jókedvű, eszes és szellemes fiatalembert, aki irogatott is. — A Pesti Hírlap több tárcáját közölte s hetilapokban is gyakrabban jelent meg novellái.

Bartlnéval — úgy látszik — fentartotta az öszeköttetést, mert a házastársak között egyre türethetlenebb lett az élet s a fiatal asszony csütörtökön elhagyta az urát és Budapestre jött az édesanyjához, özvegy Okolicsányi Bélánéhoz, akinek férje pénzügyi szám-tanácsos volt s aki az Andrassy-ut 39. sz. — házban lakik. Okolicsányiné, valamint a rokonság is ellenezte azt, hogy Bartlné elváljon az urától s a hadnagynak menjen feleségül.

Az elmaradt találka.

Bartlné levélben közölte Lázár hadnaggyal, hogy Budapestre érkezett és egy kávéházban adott neki találkát. Időközben azonban édes anyja unszolására érdeklődni kezdett a fiatalember életmódja iránt s nem a legjobb információkat kapta e tekintetben. Így azután a találkozást levélben lemondta, közöl-

ve Lázár hadnaggyal, hogy mindennek vége köztük s nem lesz a felesége.

Lázár hadnaggyot nagyon elkeserítette ez a szakítás és folyton öngyilkosságot emlegetett. Egyik levelet a másik után írta Bartlnének és még egy utolsó találkozót kért tőle szombaton estére. Bartlné meg is adta ezt a találkozót, azzal a kikötéssel, hogy Lázár a barátját is vigye magával s ő is az édes anyjával fog megjelenni a találkozón.

Lázár és barátja szombaton éjféltől utána a Simplon-kávéházban vártak Bartlnéra és Okolicsányinéra, de ezek nem jöttek el a találkozóra. Az történt ugyanis, hogy Bartl főhadnagy családi becsületének megmentésére sürgősen szabadságot kért és kapott is. Szombaton este a felesége után feljött Budapestre s az anyósa lakásán szállt meg.

Lázár hadnagy az elmaradt találkán való bánatában reggelig mulatott barátjával, Márkus Aladárral. Amikor reggel hazatértek, a hadnagy elkeseredetten mondta barátjának:

— Ez az asszony megmenthetett volna. Így azonban menthetetlenül el vagyok veszve.

A gyilkosság.

Lázár már lefeküdt reggelig tartó mulatság után, amikor benyitott a szobájukba öreg takarítónőjük és jelentette, hogy egy hordár akar sürgősen beszélni a hadnaggy urral. A hordárt beengedték s a következő üzenetet adta át a hadnagynak:

— Okolicsányiné nagyságos asszony a kapu alatt várja a hadnaggy urat és sürgősen beszélni óhajt vele.

A hadnaggy sietve magára kapta polgári ruháit és szaladt le a lépcsőn. Alig ért azonban le a lépcsőház aljára, eléje toppant Bartl hadnaggy és szó nélkül rásütötte a revolvért.

A golyó a hadnagynak a jobb szemén át az agyába furódott és azt szétroncsolta. Lázár eszméletlenül esett össze a lépcső alján, a főhadnaggy pedig elfutott s az utcán eldobta a kilenc milliméteres revolvért.

Tus Mihály rendőr hallotta a lövést és látta a menekülő katonatisztet. Utána is iramodott, de a főhadnaggy a Podmaniczky-utcán felkapott egy villamosra és elmenekült.

A halálosan sérült hadnaggyot a mentők bevitték a XVI. számú helyőrségi kórházba, ahol rövid kínlódás után meghalt. Bartl főhadnaggy pedig ezalatt elment anyósának Andrassy-uti lakására, majd onnan a térparancsnokságra ment, a hol önként jelentkezett.

Ezalatt a rendőrség a térparancsnokság felszólítására nyomozni kezdett a gyilkos főhadnaggy után. Krecsányi detektívönök, Kóródy kapitány, Kaszás és Zilahy rendőrfogalmazók jelentek meg a gyilkosság színhelyén, ahol megtalálták az eldobott revolvért. Mire azonban Kaszás rendőrfogalmazó elment Okolicsányiné lakására a főhadnaggy után, a térparancsnokságtól megjött az értesítés, hogy a gyilkos katonatiszt önként jelentkezett. A rendőrség munkája ezzel megszünt.

KÖZOKTATÁS.

Beiratkozás a kereskedelmi esti szak-tanfolyamba. A beiratások október 2—10. napjain történnek a Kereskedelmi Tanintézet igazgatói irodájában I. em. 23. sz. a. a hivatalos órákban d. e. 11—12. és d. u. 5—6 óra között. Beiratkozáskor bemutatandó a születési bizonyítvány és lefizetendő a negyven korona évi tandíj. Az előadások október 12-én, csütörtökön este 8 órakor kezdődnek. Az igazgatóság.

Paulay Erzsi válik az urától.

Egy regényes házasság vége.

A Budapesti Nemzeti Színház tájékán mostanában megható történetet adnak szájról-szájra mely egy szépséges művésznő házasságának tragikus elmetszéséről szól s nincsen benne semmi szövevény, mely valamelyes francia dráma mintájára bonyolódni ki. Mégis a vége, amint magas öszszeköttetésű urak és dámák sugják-bugják, egy készülő új házasság.

Néhány évvel ezelőtt történt, hogy Czárán Zoltán, a híres urlovas, sok küzdés, szülői ellenzés és más hasonló befolyások dacára is házasságra lépett Paulay Erzsikével, néhai való Paulay Ede, a nemzeti színház volt nagynevű igazgatója szépséges leányával. Szenvedelmes, meleg egymásra találás volt ez, mely pillanatra sem vesztett hevületéből. Két gyönyörű gyermek indult itt a boldogság felé s amikor azt hitték, megtalálták azt, csapott közéjük a szerencsétlenség vakító villáma.

Czárán Zoltán az alagi versenyeken két év előtt lebukott lováról s súlyos agyrázkódást szenvedett. Napokig fektött a kórhágyon eszméletlenül és felesége a legnagyobb önfeláldozással ápolta. Erős szervezete azonban dacolt a lázzal és a halál bénító erejével s Paulay Erzsi hitvesi odaadása megmentette az életnek — a lovaglásról azonban le kellett mondania.

Nagy meglepetést keltett az idén, hogy Czárán Zoltán ismét megjelent az alagi versenyen, ahol egyik futamban lovagolt is. Ez visszavetette a gyógyultnak hitt urlovost s újra ágyának esett. Csermőre vitték szálló kastélyába, ahol felesége gyakorta meglátogatta.

Szeptember hó közepén járt ott utoljára és kisírt szemekkel, mélyes lesujtva távozott. Azt mondják, Czárán Zoltán aligha tud többé a maga sorsáról határozni.

A szép, fiatal asszonyt már hosszabb idő óta kitűnő figyelemmel és gyöngédséggel veszi körül egyik sportmagnás, ugy, hogy a napokban már megtörtént a közeledés első intimebb formája is s Paulay Erzsi beadta a válókeresetet . . .

HIREK.

— **Városi közgyűlés előtt.** A városi törvényhatósági bizottság legközelebbi közgyűlésének napirendjét a jog- és pénzügyi bizottság holnap, kedden délután 3 órakor a városháza kistanácstermében tartandó ülésén készíti elő. A keddi ülés tárgyai közül ezek a fontosabbak: A debreceni m. kir. pénzügyigazgatóság értesítése Debrecen sz. kir. városnak a III-ik lakbér osztályba sorozása tárgyában. — Jakab Jenő kérvénye a Piac-utcán elárúsító bódék felállítására engedélyadás iránt. — A vízvezeték kiépítése ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezések. — Pavlovits Károly helybeli műépítész ajánlata a Kossuth-utca 20. és 22. számú telkek között nyitandó új utca ügyében. — Egyéb ügyek.

— **Kitüntetett tanítók.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Szabó Elek püspökkladányi és Bor János hajduszoboszlói igazgató tanítókat régi szolgálataik figyelembe vételével 200—200 korona életfogytiglan tartó személyi pótlékban részesítette.

— **Bécsi lapok a házszabályrevízióról.** Bécsből táviratozzák: A Neue Freie Presse és a Neues Wiener Tagblatt ma cikket közölnek a magyar képviselőházzal és a házszabályrevízióról.

A N. Fr. Pr. azt írja, hogy az ülések október második felében minden valószínűség szerint már a házszabályrevízió jegyében — kezdődnek. A kormánynak a helyzete sokkal kedvezőbb, mint 1904-ben, mert most kívülről jövő pressziók, a törvényhatóságok állásfoglalása gyakorolnak arra hatást, hogy legyen revízió, ami ez esetben nem lenne jogsérelem. Ez a revízió azonban nagy nehézségekkel fog járni, mert a mostani elnökség nem

vállalkozik az új házszabályokkal vezetni az üléseket s ezért új elnökséget kell választani, amely rigorozusabban alkalmazza a házszabályokat és lehetetlenné tenné a mai obstrukciót. Főlemli a cikk azt a kombinációt, hogy az elnökséget Tisza István gróf venné át. Mindenesetre sok függ Tisza István grófnak e hó 9-én Aradon mondandó beszédétől.

— **Változások a debrecen-nagyvárad vasut menetrendjében.** Október 1-től kezdve a debreceni vasut menetrendjében több változás állott be. A reggel 4 órai 451. számú vonat ezentúl 3 óra 30 perckor indul. — A reggeli 452. számú debreceni vonat 7 óra 10 perckor érkezik Nagyváradra. A 455. sz. vonat, amely eddig délután 4 órakor indul el Nagyváradról, most 5 óra 11 perckor fog elindulni Debrecen felé. Változás történik a Püspökladány felől érkező reggeli 530. számú egyesvonat menetrendjében is, amelyben 8 óra helyett 7 óra 17 perckor érkezik meg Nagyváradra.

— **A kereskedelmi kamara építkezési kölcsöne.** A székházépítések költségeire a debreceni kereskedelmi és iparkamara szeptember 14-iki közgyűlése átmenetileg 800 ezer korona folyószámla kölcsön felvételét határozta el. A kereskedelmi miniszter ma érkezett leiratával a határozatot jóváhagyta.

— **Nagyléta és Ujléta.** A szomszédos Nagyléta község képviselőtestülete 1909-ben kimondotta, hogy a határ egy részét Ujléta községhez csatolja. Ezt a határozatot Biharvármegye törvényhatósága is jóváhagyta, most azonban több nagylétai lakos fellebbezést nyújtott be a belügyminiszterhez. A belügyminiszter tegnap értesítette a bihari alispánt, hogy Nagyléta község határozatát megsemmisíti, mert olyan magánterületeket is átsatolt Ujléta felé, amelyek tulajdonosai tiltakoznak az ellen.

— **A vízvezeték munkálatai.** Ma délután három órakor rendkívüli ülést tartott a tanács a vízvezeték ügyében. — Tudvalevő ugyanis, hogy a vascsövekre legolcsóbb ajánlatot Knuth Károly budapesti cég tette. Az ajánlat azonban ugylászik, nem volt reális, vagy a szolgáltatás nem lehetséges, mert a cég bejelentette, hogy a szállítást nem vállalhatja az ajánlati árban. A tanács azonban, tekintettel arra, hogy az árlejtés minden tekintetben szabályszerű volt s hogy Knuth Károly ajánlata igen előnyös a városra nézve, a lemondást nem fogadta el. De miután viszont Knuth egyáltalán nem hajlandó a szállítást elvállalni, már pedig a munkák nem szenvedhetnek mulasztást egy munkacsoport miatt, a tanács mai ülésén a fölött tanácskozott, hogy milyen eljárást kövessen most. A dolgról a közgyűlésnek is jelentést fognak tenni, hogy esetleg adják ki a munkát más vállalkozónak és Knuth ellen pedig érvényesítsék jogaikat.

— **A tisztviselőtelep parcellázása.** A városi tanács mai ülésén végre jóváhagyta a debreceni tisztviselőtelep parcellázási tervét és engedélyt adott az egyes parcella tulajdonosoknak a tulajdonjog bekebelezésére.

— **A köztisztasági vállalat költségvetése.** A tanács mai ülésén foglalkozott a köztisztasági és fuvarozási vállalat felügyelő bizottságának jelentésével, amely szerint a kiadást és bevételt egyaránt 63800 koronában állapították meg. A tanács a megállapítást jóváhagyta.

— **Gyilkosság az urvacsora miatt.** A nagyvárad esküdtbírósa érdekes, nem mindennapos bűnügyi históriával foglalkozott most két napig. Esetaron április 18-ikán urvacsoraosztás volt és erre elment egy Bőszörményi Kálmán nevű legény is. Eddig az urvacsora elé járulásban az volt a rend, hogy Szécsi József járult a pap elé elsőnek. Most megbomlott a rend, a vendég kapta elsőnek az Ur testét ábrázoló kenyeret és vérét jelképező bort. A második hely miatt versengés támadt Szécsi József és Kigyós András között. Kigyós durván torkon ragadta Szécsit és odébb lödítette. Már majdnem verekezés támadt a templomban az Ur asztala körül, a körülöttük állók azonban

megakadályozták a csunya botrányt. Szécsi elpanaszolta ügyét az istentisztelet után a községi bírónak, majd az apjának, a kit különösen fölindított az eset. Kést vett magához és úgy indult el fiával együtt a botrányrendező kigyós András után. Az óvoda-épület előtt találkoztak az ellenfelek. Rövid szóváltás után Szécsiek rárontottak Kigyósra és mind a ketten megtámadták alig néhány pernyi dulakodás után Kigyós András súlyos sebektől vérezve holtan rogyott össze. A kegyetlen gyilkosság ügyében tegnap ítékezett a nagyvárad esküdtbírósa. Az esküdttek mind a két vádlottat szándékos emberölés büntetésében mondták ki bűnösnek s Szécsi Andrást tizenkét évi fegyházra, fiát pedig négy évi fegyházra ítélték.

— **Változás a főreáliskola vezetésében.** Fazekas Sándor főigazgató, aki betegeskedése miatt hosszabb ideig szabadságon volt, október 1-én ismét átvette a debreceni állami főreáliskolában az igazgatói tisztséget, amelyet f. évi május hava óta Kardos Albert dr. töltött be helyettes igazgatói minőségben.

— **A Stenczinger-ház portáljai.** Megirtuk, hogy Weisz Ignác hajdunánási kereskedő a lebontás alá kerülő Stenczinger-ház portáljaiért 400 koronát ígért. Ezzel szemben a tanács 500 koronát kért azokért. Weisz most kijelentette, hogy ezt az árt is megadja, ha a Schön-féle portálét is neki adják. A tanács ma kimondta, hogy ezt csak az esetben engedje át, ha Weisz 600 koronát fizet. — Ellenkező esetben másként értékesíti.

— **Pajkosságból a halálba.** Hajduházi híradás szerint: Tegnap itt Simon István megbizta vejét, Rác Miklóst, hogy szőlőskertjét szüretelje le. Vigye ki a szőlőgyűtéshez szükséges hordókat s taposó kádakat, melyet majd este kisajtolás végett vissza fog hozni. Rác Miklós fel is rakta ezeket a kocsira s maga beült a saroglyába. — Vele ment a felesége is. Amint ki akartak fordulni az udvarból, pajkosságból felkapaszkodott a kocsira Julianna nevű 11 éves leánykájuk s belekapaszkodott az egyik hordóba. A kocsit egyet zökent s a gyermek a hordóval együtt a földre leesett úgy, hogy a kisleány a hordó alá került, mely alapon megütötte. Mindamelllett a gyermek semmiféle fájdalmat sem érzett az esés után, sőt egész nap fennjárt és végezte a dolgát. Este 9 óra tájban azonban hirtelen rosszul lett, láza támadt s ágyba kellett dőlnie. Szülei azt hitték, valami muló baja van s doktorért akartak futni. Alig fektették azonban le, lehunyta szemeit s pár pillanat alatt kiszendvedett. Valószínű, hogy a hordó összeroncsolta belső szervezetét és ez okozta halálát.

— **Megnyílt a Bonbonniére.** A Royalvendéglő dísztermében, izléses, meleg környezetben megnyílt egy mulató, ahol elsőrangú szórakozást találnak mindazok, akik a könnyedebb muzsa és a mutatványok világát kedvelik. Szilassy Etelka nagy szolgálatot tett a debreceni közönségnek, mikor sikerei színterét, a színpadot, a direkciónál izlést és műérteket feltételező székével cserélte fel a modern szellemi élet egyik legújabb, hódító színpadát: a téli Cabaret-et felállította. — A tegnapi bemutató pedig mindenkit meggyőzhetett, hogy oly programot ad Szilassy Etelka, mely a fővárosi mulatók színpadán is szenzáció számba megy. Ugy az attrakciók, mint a magánszereplők egyaránt jelesek s Horváth Kálmán művezető szakértelmű szemét dicsérik.

— **Elveszett szeptember 30-án Piac-utca 60. sz. szénavasárig terjedő uton egy brilliáns rózsaszálka és egy egykőves (soditair) brilliáns gyűrű.** Megtaláló Piac-utca 60. alatt Rosenberg szállítónál illő jutalomban részesül.

— **Nagykárolyi kereskedők a kereskedelmi és iparkamaránál.** A nagykárolyi kereskedők küldöttsége járt vasárnap a debreceni kereskedelmi és iparkamaránál azzal a kéréssel, hogy a kamara kültagok

képviselő küldési jogával ruháztassék fel Nagykaroly is. Kérték továbbá a kamara anyagi támogatását egy Nagykarolyban létesítendő kereskedelmi továbbképző tanfolyamhoz. A kamaránál Falk Lajos alelnök és Szávay Gyula titkár fogadták a küldöttséget, a továbbképző tanfolyam támogatását készséggel megígérték, a kültag-küldési kérelemnek azonban egyelőre a törvényben gyökerező akadálya van.

— **K 1.50 fillér egy pár női glace bőr keztüi Györfi Testvéreknél, Piac-utca 30.**

— **A legszebb uri-divat cikkeket Frank Testvéreknél szerezhetjük be.**

— **Dóczy felsőbe és képezdében új és fertőtlenített ócska tankönyvek legelőnyösebben kaphatók Aczél Antipuarfiumában.**

— **Goldstein Karolina első debreceni orvosilag elismert mellfűző műtermét Miklós-u. 5. szám alá helyezte át. (Megyeházzal szemben.)**

Telefon 352.
Amerikai cipők
Mandel Lipótnál
15—20—25 K.
Telefon 352.

— **A Polgári Takarékszövetkezet Debrecenben, Piac-utca 73. sz. f. évi augusztus hó 20-án megalakította a XVI-ik új évtársulatát, amelyre már a mai naptól kezdve betáblázás, kezesség és értékpapír fedezet mellett ház és földvételekhez, építkezésekhez előnyös feltételek mellett igen olcsó hosszú lejáratú kisebb heti befizetésekkel könnyen törleszthető minden levonástól mentes kölcsönöket folyósít. Régi terhes tartozásokat előnyös feltételek mellett gyorsan convertál.**

— **A Magyar Király kávéház tulajdonosának sikerült a hirneves és itt közkedvelt-ségnek örvendő Berzsényi Ferike szimfonikus női zenekarát megnyerni. Kedd este lesz az első hangverseny.**

— **Egy purza fehér szőrű bárány a Honvéd-u. 36. sz. alól elveszett, kérik a megtaláló a fenti címre haza vinni, hol illő jutalomban részesül.**

Női- és leány kalap üzletemet
Piac-u. 56. sz. alá helyeztem át.
A legdivatosabb modellek az őszi időnyre már megérkeztek. —
Nagy választék.
Jungreisz Mari utóda.

— **Tankönyvek.** A református felsőbb leányiskolában az 1911—12. tanévre hivatalosan elfogadott tankönyvek legelőnyösebben beszerezhetők Csáthy Ferencnél, Debrecen legrégebb könyv és papírkereskedésében II. Piac-utca 8. sz. Telefon 269. sz.

— **Dóczy intézeti tankönyvek** ódon és új állapotban kaphatók Hegedűs és Sándor könyvkereskedésében, Kossuth-u. 11.

— **Őszi divatlapok a legnagyobb választékban Hegedűs és Sándornál.**

— **Ma érkezik a Simonffy-utcai Remény Kávéházba egy kilenc tagú nagy női tamburica zenekar. Tisztelettel Weisz Márkus.**

— **Figyelmet érdemel, hogy a legszebb és legfinomabb boákat, karmantyukat (muffok) Végh Gyula szücsmesternél szerezzük be, mivel az első Magyarországi Divat szücsipari kiállításán jó munka, jó izlés, versenyképességért állami bronzéremmel lett kitüntetve. Határozott szolid árak. — Teljes tisztelettel Végh Gyula Piac-utca 42.**

— **B**
lókhoz el
és fehér
jótállás m
részére a
nos vízy
dezési
eszközöl
ség nélkül
Mühely
fonszám

— **L**
zók, bór
tésü kez
riusnál, I

— **M**
ságok Th

Van
közönség
angol és
nőiru

József M
lyeztem á
Szi

Olc
5

vissza
valam

Debre
Csapó

Bo

F

— **N**
log pont
ségének
zony nem
kodó vol
hogy a ti

— **P**
— **A**
— **A**
— **Ig**
— **E**
— **O**
Most

tásba me
vélni.

— **Eszé**
ben eljá
járta a g
léd sorsá
volna, h

— **Ig**
rom nap
gróf utas
vánítottá
ban egy
hogy bej
volna m
diplomata
vettem.

— **E**
rem, mes

— **Benkiser csapok** mosdókhoz, kagylókhoz elegáns kivitelbe fayence, sárgaréz és fehér zománczott acélból jutányos árban jótállás mellett kaphatók Debrecen és vidéke részére az egyedüli elárúsítónál: Máthéi János vízvezeték, csatornázás és fürdőberendezési vállalatánál. Javítását bárki maga eszközölheti. Megtekinthető vételkötelezettség nélkül üzletemben, Egyháztér 5. sz. — Műhely és iroda Darabos-utca 54. sz. Telefonszám 321.

— **Legmodernebb szabású francia fűzők**, bőr ridikülök, pénztárcák, saját készítésű keztük legjobban szerezhető be Vitarusnál, Piac-utca 16. sz.

— **Modern fallépekben** állandó újdonságok Thaisz Arthur papírruházásában.

Van szerencsés a nagyérdemű hölgyközönség szives tudomására hozni, hogy **angol és francia**

nőruha divattermemet

József kir. herceg u. 14. sz. alá helyeztem át.

Szives megkeresést kér

KATZ RÓZA

József kir. herceg-u. 14. sz.

Olcso kamat mellett 5 esetleg 10 évi

visszafizetésre kölcsönöket ad,
valamint **kereskedői követeléseket** leszámítol a

Debreczeni Takarékszövetkezet
Csapó-u. 19. szám. (Knoll-ház.)

Regény-csarnok.

FEHÉR FALAK.

REGÉNY.

Irta: **MAX PEMBERTON.**

Fordította: **Szebenvel József.**

— Nem gondolnám, bár nem könnyű dolog pontosan megállapítani, mi van ő szent-ségének a fejében. Diszkrét kérdésekre bizony nem válaszolt semmit. Nagyon tartózkodó volt, tehát Pavnába kellett mennem, hogy a titkot felfedjem.

— Pavnába? De hol van az a Pavna?

— Az örültek háza, a niszanaí uton.

— Az örültek háza?

— Igen.

— És? Beszéljen már.

— Ott van az ön barátja, grófnő.

Most Ulusia hosszasan, némán hallgatásba merült és a lord nem tudta ezt mire vélni.

Eszébe jutott a diszkrét küldetés, amelyben eljárt a hegyek közt és bár szívesen járta a gyönyörű vidéket, hogy egy régi cseléd sorsáról hírt hozzon, azt mégse hitte volna, hogy ilyen hatással lesz a küldőjére.

— Igen, ez embert odavitték ezelőtt három nappal azután, hogy ön elment, Rudolf gróf utasítására. Az orvosok örültek nyilvánították és biztosították, hogy élt. Valóban egy ügyes trükknek köszönhettem csak, hogy bejutottam hozzá, máskülönben aligha volna mit újságnom önnek. De született diplomata vagyok és ennek most jó hasznát vettem.

— Egy trükkel — mondta halkán — kérem, mesélje el.

A bányatisztek adtak egy ajánló levelet — a püspök ajánlatára és látja, egy kis hamisítással, a pavnai igazgató nevét irtam rá és így jutottam a tébolydába. Elismerem, hogy helytelen cselekedet volt, de az adott körülmények között hasznosnak bizonyult.

— Nos?

— Nos, az az ember valóban örült, grófnő és bölcs dolog, hogy oda internálták.

— Honnan gondolja ezt?

— Oh, számos bizonyíték szól mellette, hogy egyet említsek, azt hiszi, hogy a bánya az övé.

— És ha tényleg az? Ha igazat beszél?

Az angol nem tudta mit mondjon. Az volt az első gondolata, hogy vajon az ő örültsége nem ragadt-e át másokra is, de ezt nem mondta természetesen.

— Miért kérdez tőlem ilyeneket, grófnő? Tudok felelni rájuk, azt hiszi?

— Majd megmondom.

— Nos, halljuk.

Merően a férfi szemébe nézett és nem gondolt sokat égő, piros orcáival, amelyek elárulták indulatait.

— Rémséges ez a mi történetünk.

— Rémséges? Ne tréfázzon.

— Ez nem tréfa, lord.

— Tehát...

— Tehát a nagybátyám, Fülöp gróf örülten halt meg. Azt mondják, a felesége halála után elvesztette az eszét és a fiáról azt tartják, Rákában van eltemve. De ha ez nem így van, ha a mesék igazat mondanak és a fiut elrejtette Arthur barát és Anna anyó a bányában — nem-e ez a fiu a jogos örökös? Oh, ön épp úgy nem tud erre megfelelni, mint én.

— Én?

— Igen. Ön adjon nekem most tanácsot, mert nincs egyetlen barátom ezen a világon. Felkelt és fel-alá járt a szobában, mint aki feleletet vár a nagy kérdésekre.

A lord azonban praktikus eszű angol maradt, akit nem hozott ki a sodrából a dolog romantikus oldala.

— Ha ez úgy volna, száz bizonyíték volna mellette — mondotta halkán. — Először is az a barát...

— Meghalt.

— Mikor?

— Három évvel ezelőtt.

— Hol?

— A jajcei kolostorban. Az asszony pedig nem tud bizonyítani semmit. Nincs olyan bíróság, amely hitelt adna a szavainak.

— És a gyermek sirja?

— A gyerek sirja, igaz. Azt mondja a nagybátyám, hogy a sirt felásták és tényleg találtak ott egy gyermekholttestet. Erre megesküszik mind.

— És ezzel az ügy be is van fejezve.

— Dehogyan.

— Ez a nép csaló, az ember örült, ha mondom. Csak nem akarja kockáztatni az örökségét egy vén asszony meséjéért.

— Nem?

— Tehát? Csak nem akar ilyen bizonyítékokkal szembehelyezkedni a saját érdeke ellen?

— De kell, hogy szembehelyezkedjem, mert tudom, — tudom, hogy Jura az igazat mondja.

— Tudja?

— Feltétlenül. Hiszen, nézzen csak rá és nézzen ide — nem-e Fülöp gróf fia. Letagadhatja ezt valaki?

Átment a szoba másik felére, lekasztott egy miniatűr arcképet. Fülöp gróf képe volt, huszáregyenruhában. De ha munkás-zubbonyban lett volna, sem lehetett volna más, mint Jura. A lordnak is ez volt a véleménye.

— Csodálatos hasonlatosság — mondta, aztán habozni kezdett és nem mert beszélni.

— Nem hallotta a kérdést, amit Rudolf gróf kérdezett?

— Igen, ki akart belőlem venni valamit, — bolond ember, — sohse lesz nagykövet belőle. De azt hiszem, sohse kérdez tőlem semmit ezek után.

— Oh, megtudtam volna önt ölelni — mondta Ulusia — olyan ügyesen felelt.

— Soha sincs késő jót cselekedni — mondta lord Ambleurst halkán. — Most tenát —

— Beszéljen Pavnáról — vágott közbe Ulusia és ismét elkomorodott.

— Pavnáról?

— Igen, az örültek házáról. Hogy bának ott velem?

(Folyt. köv.)

Kovács Gyula és Társa

női divat termei

DEBRECZEN, Főtér 55. sz.

(Hungária kávéház mellett.)

Legszébb kivitelű **Őszi felöltők** hölgyek és leányok részére, a legdivatossabb **Téli kabátok** angol és sima szöveteiből. **Piacsók és bارسony** kabátok dus választékban. **Szörme kabátok**, városi **bundák**. **Gyermekek felöltők** minden nagyságban. **Cosítóműk**, **Pongyolák**, **színházi blousok** és **divat** **színházi és esti köpenyek** minden színben, elegáns kivitelben. **Szörme boot**, **mulok** a legjobb szörme fajokból. **Leány- és gyermek garzurok** dus választékban.

Kötött kabátok

divatos színekben és kivitelben

a legolcsóbb szabott árak mellett.

Kirchner Béla budapesti kiállító :: festőművész ::

kéпкиállítása

Debreczen, **Teleki-utca 10. sz. alatt megnyit.**

(A görög kath. templomhoz közel.)

A kiállítás nyitva egész nap
Díjtalanul megtekinthető.

Nagyságos asszonyom! Szives tudomására hozom, hogy Péterfia u. 45. sz. alatt

gyermek-ruha salont

nyitottam. A leány- és fiu-ruhák modern előállítását Budapesten és Bécsben hosszú működési gyakorlattal sajátítottam el, miért is a legfokozottabb igényeknek is képes vagyok megfelelni. — Szives megbizását örömmel várva, vagyok teljes tisztelettel

S. Rozenberg Ida Péterfia-u. 45

Uri öltönyöket

bel- és külföldi szöveteiből készít a legutolsó divat szerint

HUBAY GYÖRGY

uri szabó

DEBRECZEN, Batthyány utca 15. sz.

Paczelt János

ővirág csarnoka

ujonnan megnagyobbított helyiségében mindenféle élő virág, u. m. **csokrok**, **koszorúk**, **teljes lakodalmi** és **ünnepi díszít** sokat a legszébb kivitelben és legjutányosabb árban készít.

Batthyány-u. 6. Telefon 934.

Friss virághagymák most kaphatók.

Apró hirdetések.

Minden szó 5 fillér.

Levelezés.

Ágának levelei vannak a kiadóban.

Egyszer élünk alig várom a percet, hogy megint lássalak, adj értesítést, csokol sokszor, a jó ember.

Házasság céljából máv. hivatalnokkal ismerkedne meg fess, intelligens uri leány, kinek 10 ezer forint hozománya van. Irjanak „Szeretni vágyom” jelgérére a kiadóba.

Csinos, fess, barna leányt melyik intelligens fiatal ember szórakoztatna? És havonta szerényen támogatna. Leveleket a kiadóba „Agi” jelgére kéretnek.

Betöltendő.

Tanuló leányok fizetéssel felvétetnek Priesner Miksa könyvkötészetében, József kir. herceg-u. 4.

Angol férfi munkás, női derék és alj varónók azonnal felvétetnek Rott L. női divatterem Piac-utca 7. szám.

Fűszernagykereskedésben egy utazó ki helybeli piacon ösmeretséggel bir, valamint a vidéken jól be van vezetve, azonnal felvétetik. Cim a kiadóhivatalban.

Mindenes, aki jól főz kerestetik fiatal párhoz. Tudakozódní Széchenyi-u. 46.

Tisztességes házmester felvétetik. Cim a kiadóban.

Házmestert keresek azonnali belépésre. Széchenyi-utca 21.

Jó írásu fiatal ember cimírásokat elfogad és azt gyorsan elvégzi. Cim 339. számú telefon.

Egy ügyes férfi, ki zsák varrógépen dolgozni tud, felvétetik a „Hortobágy” gőzmalomba.

Egy háziszolga azonnal felvétetik Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában.

Legjobb és legszebb
Czipők Daniel czipő
TELEFON 501
Jótnak Debreczen!
Piac u. 49. postával szemben.

Adás-vétel.

Hallatlan! 32 fill. egy doboz szivarka hüvely „Kolibri” vely „Kolibri”. Ja persze! „Kolibri” hüvely! Nikotin mentes, különleges szopókával. Kapható mindenütt. Főraktár Harmathynál Fűvészkert 14.

Gőzerővel pörkölt, naponta friss, zamatos kávé kapható Lindenfeld J. Jenő fűszer nagykereskedésében, Rózsater 3. Városház-utca 2. Pénzügyi palota.

Ha nincs pénze és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbavásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Valódi szegedi, édes, nemes és rózsza paprika különlegességek óriási raktára Lindenfeld J. Jenő nagykereskedésében, Városház-u. 2. Rózsater 3. Pénzügyi-palota.

Valódi ementhall, trappista, magyaróvári, kárpáti és különféle csemegeajtok, teseni és hungari teavaj, uradalmi íróvaj kapható Deutsch Lajos fűszerkereskedésében Piac-utca 38.

Mész. Ha olcsó meszet akar venni, csak Szügyi hez kell menni. Szügyi mésztelep Bánffy u. 6. Telefon 945. (Hungária malom mellett.)

Dóczy Intézetben használandó tankönyvek Dóczy István kaphatók Harmathynál Fűvészkert 14 Könyvhordók, toktartók, rajz és írószerek mese olcsón!

Csemege szállót szép Schaszla 5 kg. kosarakban 36 fill. Darvas Miksa szőlőkivitele. Telefon 294.

Butorok és szőnyegek legolcsóbban kaphatók, havi részletfizetésre is Weisz Gyula asztalos és kárpitosnál, Széchenyi-u. 19. Mindenféle kárpitos munkák felvétetnek.

Boros hordók, taposó kádak, uj és használt kapható Péterfia 76. alatt. Ugyanott 100 szüreti béka 60 krajczár.

Önt is érdekli! Női és férfi téli kabátok óriási raktár végett heti vagy havi részletfizetésre is gyári árban kaphatók. Vászon, kanavász, szövetek soha nem létezett olcsó árakban. Kohn Hermann utóda Zempliner Arthur, Hatvan-u. 17.

Figyelem hölgyeim! Megnyílt az új Parti áruház Degenfeld-tér 1. sz. alatt, ahol ezen két héten egy pár ezer selyem, bársony, szövet és batist blouzek kerülnek eladásra, az árak oly alacsonyra vannak szabva, hogy saját érdeke hogy azt megnézze.

Egy egész jókarban levő nagy cserépkályha eladó Széchenyi-u. 44.

A Bocskay kertben 4 hold szőlő egészben vagy kisebb részletekben is eladó. Értekezni lehet Hadházy Dezső hegyközségi felügyelőnél, a helyszínen.

Eladó egy jókarban levő lámpa elutazás miatt Piac-utca 42. I. emelet, hátul az udvarban.

Olajos hordók kaphatók Piac-utca 49. sz. alatt a keresztépületben.

Műhelybe való napfénygő lámpa eladó. Piac-utca 42. első emelet hátul.

Borezet házilag készült kapható Czim. a kiadóba.

Makulatur papiros kapható Piac-utca 49. szám alatt az emeleten.

Fischer Menyhért

saját készítményű czipő áruházát, valamint a czipész műhelyét megnagyobbitotta Piac u. 9. sz. alatt (Frank Rezső mellett.) — 24 óra alatt bármilyen különleges mérték utáni cipők készülnek.

Különféle.

Egy jó forgalmu italméresi üzlet, más vállalat miatt jutányosan eladó. Cim a kiadóban.

Kölcson fürdő-kádak kaphatók Piac-u. 32. Kiss Ignác uj helyiségében.

Ha jól akar inni-enni. Csak Goldstein-hoz kell menni. Goldstein Bodegája Piac-utca 85. az (Uj-utczában.)

Legszebben tisztít, mos és vasal a Kristály mosóda, Kandia-u. 5.

Hová menjünk? A Farkas-féle uj orth. kóser bodegába. Hunyadi-u. 17.

Welsz Ferencz épület és mű-butor asztalos József kir.-h.-u. 60. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkálatokat elsőrendű kivitelben, mérsékelt árban.

SALVATOR

Gummi-sarkak

Utólérhetetlen tartósságú.

Mindenütt kapható!

Vezérképviselő: Hermann Hirsch, Wien, VII/3

Naponta frissen pörkölt kávé

különlegességek

Friss Sándor

fűszer és csemege kereskedésében

Piac-utca 83. szám alatt (az Ált. Forgalmi bankkal szemben.)

Villanyüzemű kávépörkölt a kirakatban.

Tessék a czimre ügyelni!

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Megérkeztek az őszi ujdonságok

Női divat kelmék, Selyem ruha kelmék, Francia velezek, :: Bársonyok, Ruhadiszek. ::

Átmeneti felöltők

24 koronától

feljebb kaphatók

Grünfeld Adolf és Társa

Legolcsóbb férfi- és fiu ruha áruházában

DEBRECZEN, Kistemplom mellett.

1911/291 24. old.
Kiegyezésből

DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG

1911. október 3.

DEBRECENI FÜGGETLEN UJSÁG

11

Nagy Sándor

czukrasz
Póterfia utca 49. sz. (Wolff-palota.)

Ajánlja naponta frissen készült **czukrászai süteményeit.**
Megrendeléseket gyorsan és pontosan a legjutányosabb ár mellett fogad el.
Jeges kávé és fagyalt folyton kapható.

Izzad a lába?

Használjon Harsányi-féle „Formacint,” mely bármely testrész izzadságát megszünteti.

Hatása gyors és biztos!

- Kis üveg 1 kor. Nagy üveg 2 kor.**
- Ducika** krém, páratlan hatású arczsépítő szer, ára 1 kor Ducika szappan, ára 70 fill. Ducika puder, három színben ára 1 kor.
- Rárpáti** szesz rövid idő alatt megszünteti a csuzos, reumás fájdalmakat, egy üveg ára 1 kor.
- Menthol** jeges sósborszesz, az eddigi sósborszeszek között leghatásosabb, 30, 50 fill. és 1 kor. üvegekben.
- Indiai** fogcsepp, a legmakacsabb fogfájást is szünteti, ára 70 fill.
- Tyuk** irtó, 2-3 nap alatt minden borkeményedést megszüntet, ára 70 fill. A fentiek c akis a

Harsányi Lajos
„Reménységhez,” címzett gyógyszerárban
Debreczen- Csapó-utca 18. szám alatt kaphatók.

Trom, Trom, Trombitás ébresztő óra. Ujdonság!

Pontosan szabályozva 3 kor. 20 fillér
Apródina!
Piacz-utca 12. szám. (Stenczinger-ház.)

Új őrdivat szabó szalon Sugár Samu

József kir. herceg-utca 23.
A legujabb divat szövetekből. — Mérték utáni megrendelések izlésesen és olcsón készíttetnek.

Reichmann Divatáruháza.

Az iskolai saisonra naponta érkeznek **gyermek ruha különlegességek** minden nagyságban eredeti angol facon, bársony, szövet és jó mosó barchet.

Pelüche, posztó és szövet leány köpenyek!

Valódi angol és francia costum ujdonságok, kész angol aljak, utolsó divat facon. Mindenféle bőr, diszmű, rövid, bélés árúk. Szabó kellékek nagy választékban. **Zsinór, óv, minden színben 2 kor.** Saját készítésű cloth paplanok kor. 7.50-től. Eredeti francia reform fűzők. Női autuka és fekete ernyők. **Intézeti leány és fiu fehérneműek** minden nagyságban. — **Gyermek ruhák méret szerint 48 óra alatt készíttetnek.**

Royal szállodával szemben. Piacz-u. 85.
Egy ügyes fiu tanulónak felvételik.

Órák, ékszerek, ezüstneműek

legolcsóbban és legszolidabban
Schiffmann Mór
órák és ékszer üzletében szereshetők be
DEBRECZEN, Hunyadi-utca 14. sz.
Óra javítások, ékszer alakítások kiváló gondnal, legolcsóbban.

A nagymagyaralföldi építő és műszaki részvénytársaság

tudomásul hozza a nagyérdemű közönségnek, hogy **Hunyadi-u. 10. sz. alatt**

Építő és műszaki irodát nyitott.

Elvállal: mindennemű magas és mély építést, összes vasbetonmunkát, azok tervezését és felülvizsgálatát.

Épít részletfizetésre mindennemű építkezést és

Díjtalanul készít költségvetést és szolgál tanácsal műszaki ügyekben.

A nagyérdemű közönség szives támogatását kérjük.

Nagymagyaralföldi építő és műszaki r. t.

Gazdasági és Kereskedelmi Bank

Szövetkezet

DEBRECZEN, Kossuth u. 11. (a Kölcsönsegélyző Egylet volt helyisége) Zádor-féle ház.

Kölcsönöket nyújt 5-15 évre betáblázás vagy kezesség mellett.

A felek kényelmére elfogadja a kamatfizetést a törlesztéssel együtt hetenként is.

Behajtásra elfogadja a kereskedők és iparosok kintlevőségeit, esetleg azokra is kölcsönt nyújt.

Takarékbetétek után a legmagasabb kamatot ad.

Minden korona heti betét után 200 korona kölcsönt folyósít.

Biztosításokat felvesz: Elérés és elhalálozás, katonai szolgálat, leánykiházasság és tűzkár esetére.

A biztosítások kölcsönrel is kombinálhatók.

A biztosítások már 400 koronától kezdve is eszközölhetők.

Gazdasági és Kereskedelmi Bank Szövetkezet.

Az „Első Biztosító Intézet katonai szolgálat esetére” vezérképviseletéje.

Az „Első Biztosító Intézet katonai szolgálat esetére” vezérképviseletéje.

Bélyegzőt, pecsétnyomót,

zomán cim táblát és mindennemű vésést olcsón készít

Első Debreczeni Vésnöki Műterem
Batthyány-u. 22. sz.

Leányka iskola kötények,

patent harisnyák legnagyobb választékban, legolcsóbb árban

a Csipke Áruházban.

Pontos, szolid kiszolgálás. — Naponta érkeznek ujdonságok. — Kérem a címre ügyelni! Budapesti Csipke Áruház fiókja, Sas-u. 4.
Kizárólag alkalmi vételék.

Menyasszonyi kelengyék és ajándéktárgyak nagyraértára

Kaszanyitzky Endre

Főutczal üzletébe

megérkeztek és nagyválasztékban a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

asztali-, függő-, szalon-, ebédlő- és hálószobai villany csillárok és lámpák

melyek a legmodernebb és legszolidabb kivitelben állanak a n. é. közönség rendelkezésére.

Olcsó árak! Kifűző áru!

Vendéglői és kávéházi felszerelések.

Női kalapok

diszített és diszitetlen. **Sapkák és disztollak** nagy választékban

Schwarz M. L.-nél

Piacz 52. Miklós-u.-val szemben.

Király Áruház

(a vasút közelében.)

Üveg, porcellán, diszmű, lakodalmi és névnapl ajándékok legolcsóbb bevásárlási forrása
Hunyadi-utca 18 sz. alatt.

Villamos Czégtábla Vállalat Friedman Sámuel

Hunyadi-utca 14.

Elvállal központi fűtést, szellőztetést, vízvezeték, légszusz vezeték és mindennemű bádigos munkát. — **Telefon.**

Csemege szőlő

és különféle friss gyümölcsök előnyös árban kaphatók

Fried D. Lajos

fűszer és csemege kereskedésében
Piacz-utca 72. Telefon 740.

Amerikai ozipó ujdonságok
legnagyobb választékban, legolcsóbb szigorú szabott árakban, kizárólag
GLÜCKEDE
cipő nagyruházában
Placz- és Kossuth-u. sarok. ::
Telefon 602.

Legnagyobb választék
harisnyákban
kötött és szövött árakban
Márton Gyula és Fia
ujjonnan berendezett úri és női divat üzletében
Főtér- és Simonffy-u. sarok, a városházával szemben. — Fiók üzlet nincsen.

Megérkeztek
a legfinomabb
angol divat szövetek
Moskovits József

uriszabó divattermében, Placz-u. 26.
Üzletemet a szemben levő barakba helyeztem át.

Mégis csak
a Hungaria sóborszesz
a legjobb, kapható mindenütt, megrendelhető
ZSATKÓ JENŐ
fűszer kereskedőnél
Batthyány-utca 22. sz. — Telefon 863.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy **Hatvan-utca 16. szám** (Dr. Hütter-ház) modern igényeknek megfelelő

elsőrendű divattermet nyitottam.

Becses pártfogást kérve

Weisz József
angol női szabó.

Részletre

és könnyű fizetési feltételek mellett kaphatók képek (szent és tájképek) tákrók.

Arckép utáni festéseket, úgy kréta mint olaj kivételben, legolcsóbb árak mellett; kis és nagy képkeretezések legjutányosabb áron.

Keller Testvéreknél

Hunyadi-u. 13.

Levelező lap hívásra azonnal jövünk.

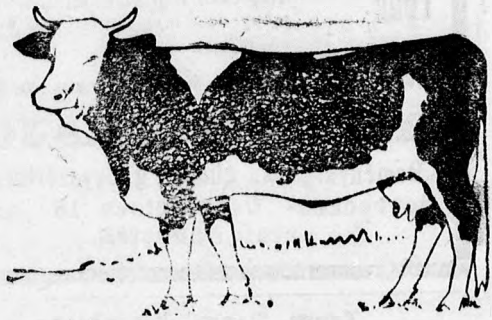
Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Piac-utca 49. a főpostával szemben.

Szives tudomásul! A nagyérdemű közönség szives tudomására hozzuk, hogy **temetkezési intézetünket** a mai kor igényeinek megfelelően tetemesen megnagyobbítottuk **új gyászokcsikkal**, teljes szoba behúzásokat új szabadal szöveg készletekünkkel **diszletekkel lovakkal stb.** szereztük fel. Teljes szoba behúzásokat új szabadal szöveg készletekünkkel teljes szöveg nélküli végzünk
Temetéseket, hullaszállításokat (Crematoriumba is) személyes felügyelet és közreműködés mellett végzünk — **Csakis meghívásra jövünk**, nem tolakodunk a gyászoló család alá, temetés felvételek végeit. — Felvételi irodák (nappal) Kossuth, gyógyszerházzal szemben. (Telefon 322.) Éjjel a 66. számú fel font kérjük használni, (nyáron Erdősor), (tőlen Péterfia-u. 70. szám.)
Szives pártfogást kérve, maradunk
Tisztelettel
özv. Dankó Bólané és Társa temetkezési vállalkozók.

Simonffy- utca 55.	Ruhafestő.	Széchényi- utca 6.
GÖZMOSÓ.	Wacha Róbert Debreczen. Telefon 840. Telefon 840. Vidéki megkeresések és megbízások a főzletbe: Simonffy-u. 55. sz. intézendők.	Ágytoll- tisztító.
Varga- utca 35.	Vegy-tisztító.	Verbóczy- utca 14.

Üszöket adunk

tenyésztés céljából kigazdálnak, gazdaságoknak és uradalmaknak. A tarka fajűszök és tehének jelenlegi értékét a tenyésztő készpénzzel, vagy 2 év után is fizetheti.

Neuschlosz Testvérek

Eötvös-utca 2. sz. Szatmár. (A régi Koronával szemben.)
Irodai telefon szám 16. — Gazdasági telefon szám 155.

Megvettem

Rosenbaum Fülöp ungvári cég összes áruit!

Még nem létezett olcsó árakon adok el

csipke, (1 és 2 kr. méterje) szalag, rövid- és kötött árakat, férfi- és női fehérneműket, férfi és női ingeket, ruha díszeket, harisnyákat, gyermek kötött ruhákat, Jäger alsóneműket, női alsó szoknyákat, kesztyűket, **potom áron.**

Siessen mindenki míg a készlet tart!

Stark Sándor-hoz

Placz-u. 7. számú áruházába, a Keresk. akadémiával szemben.

:: Hallatlan olcsó! ::
Mindenkinek ki lesz szolgálva

Telefon 632.

Alapított 1893. évben.

Telefon 632.

Halmágyi

női és leány felöltők legnagyobb áruházában

:: Piac-utca, a Főpostával szemben ::

Megérkeztek

az őszi és téli idény ujdonságai. Női felöltők, Costümök, Pongyolák, Blousok, aljak és alsó szoknyákban eredeti párisi és berlini modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny, pontos kiszolgálás.